

GAZETA POLAKÓW W REPUBLICE CZESKIEJ

GŁOS LUDU

SOBOTA 6 LISTOPADA 1999 ROKU

TEL./FAKS (069) 66 07 252

NR 128 ♦ CENA 4,- Kč

■ Z KRAJU ■ ZE ŚWIATA

■ W Pradze wniesiono „mur Hrabala”, na miejscu domu w dzielnicy Libeň, w którym mieszkał znakomity pisarz. Dom zburzono przed laty w związku z budową metra. Mur długości sześciu metrów i wysokości na 2,8 metra powstał w ciągu 33 dni według projektu Tatiany Svalovej.

■ Młodzież z 28 europejskich krajów uczęszczała w stolicy Niemiec w pięciodniowym festiwalu z okazji 10. rocznicy upadku muru berlińskiego.

■ Jan Paweł II przybył wczoraj po południu do Delhi, gdzie zamknie Synod biskupów dla Azji. Jest to 89. zagraniczna pielgrzymka papieża w ciągu 21 lat pontyfikatu. Po Indiach papież odwiedzi prawnostawna Gruzję.

ARMIA BEZROBOTNYCH NA PODBESKIDZIU ROŚNIE

Co siódmy na bruku

FRYDEK-MISTEK (wak) - Pod koniec października Urząd Pracy we Frydku-Mistku rejestrował 15 051 bezrobotnych, o 4 262 osoby więcej, aniżeli w analogicznym okresie ubiegłego roku. Stopa bezrobocia osiągnęła 13,96 proc.

Jak wynika z informacji udostępnionej „GL” przez Libora Cernego, dyrektora frydecko-mistkiego UP, pracy poszukuje 7257 kobiet, 2421 młodych ludzi - absolwentów różnych szkół i uczelni. Największą grupę stanowią absolwenci średnich szkół branżowych - 815, średnich szkół zawodowych bez matury - 638, z maturą - 612, absolwentów z dyplomem uczelni wyższej było 174. Niepokojący jest fakt, że wzrasta liczba osób z obniżoną z uwagi na stan zdrowia zdolnością do pracy. Obecnie jest ich 2 009.

W październiku do Urzędu Pracy zgłosiło się o pomoc w znalezieniu pracy 1 644 bezrobotnych, rekwizyfikację rozpoczęło 67 osób, a pod koniec miesiąca w kursach - w zakresie obsługi komputera, dla spawaczy, księgowych, piekarzy, hydraulików i stolarzy zorganizowanych przez frydecko-mistki placówkę uczestniczyło 89 bezrobotnych, w tym 15 absolwentów i młodocianych. Z ewidencji określono 1 611 osób, z tej liczby 985 osób znalazło zatrudnienie.

Na początku listopada oferowane było 300 miejsc. Na jedno miejsce przypada obecnie 50 osób.

Do UP napływają wyłącznie pojedyncze oferty zatrudnienia. Są propozycje dla asystentów, inżynierów-elektrotechników, kelnerów, techników budowlanych, laborantów, księgowych, pielęgniarek czy pracowników rehabilitacyjnych. Pracodawcy preferują zwłaszcza osoby z praktyką.

▲ Na placu budowy nowego supermarketu „Kaufland” w Karwinie wstrzymano na razie prace. Powodem jest niedotrzymanie warunków projektu. Przeciw budowie protestowali też obywatele tej dzielnicy miasta, jak i mali przedsiębiorcy obawiający się konkurencji silnego kapitału zagranicznego. Fot. JAN OLEJNIK

WIĘCEJ MIEJSC DLA POTRZEBUJĄCYCH

Elżbietanki liczą na pomoc

JABLONKÓW (kor) - Konwent zakonu sióstr elżbietanek, zajmującego się głównie pracą charytatywną w szpitalach i domach opieki społecznej, musi się z zamiarem poszerzenia Jabłonkowskiej siedziby zakonu, konkretnie tej części klasztoru, gdzie mieszkają osoby, którymi „panynki” - jak pięknie elżbietanki nazywają mieszkankę Podbeskidzia - się opiekują.

Remont i zagospodarowanie poddasza klasztoru, dzięki któremu będzie można poszerzyć - z 66 do 80 - liczbę miejsc dla potrzebujących, pochłonie jednak około 2,5 mln koron. Dlatego konwent zwrócił się w tej sprawie o pomoc do jabłonkowskiego ratusza, proponując jednocześnie, że można by tu zakwaterować po sfinalizowaniu remontu kilkoro jabłonkian, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej z powodu choroby lub wysokiego wieku.

„Jak się dowiedzieliśmy, podobna próba wplynęła również do urzędów gminnych okolicznych wsi” - powie-

dział redakcji „GL” wiceburmistrz Jabłonkowa Stanisław Jakus. „My zajęliśmy się tą sprawą wstępnie na czwartkowym posiedzeniu Rady Miejskiej, ale o konkretnej pomocy dla elżbietanek będzie mowa dopiero na grudniowym posiedzeniu przedstawicielstwa miejskiego, które zajmie się już przygotowaniem projektu budżetu na przyszły rok. Myślę, że „panynki” mogą liczyć na pomoc nie tylko Jabłonkowa, ale i całego Podbeskidzia, bo wszyscy sobie je i ich pracę bardzo cenią...”

POSZUKUJĄ NOWYCH ŹRÓDEŁ DOCHODU

Z długiem w trzecie tysiąclecie

TRZYCIEŹ (sch) - Spłaty przekraczającego 13 mln koron kredytu, jaki trzydziesiąta gmina zaciągnęła w latach ubiegłych w związku z gazyfikacją wiosek oraz budową wodociągu na Zalesiu, nie pozwolą gminie w przeciągu najbliższych lat przystąpić do większych inwestycji.

Jak wynika z długookresowego planu spłaty zadłużenia opracowanego niedawno przez władze Trzyctwa, aż do 2003 roku spłata pożyczki zaciągniętej od Państwowego Funduszu Środowiska Naturalnego będzie co roku uszczuplać budżet gminy niemalże o 1 mln koron. Na wywiązanie się z kolejnych zobowiązań - tym razem wobec realizatora budowy gaziociągu - gmina zamierza przeznaczyć środki m.in. ze sprzedaży akcji SME oraz sprzedaży budynku z 18 mieszkaniami. Cena jednego mieszkania łącznie z działką i garażem wynosić będzie 350 tys. koron. „Obec-

nie prowadzimy rozmowy z lokatorami domu. Jeżeli nie uda nam się dojść do porozumienia, będziemy szukać nabywcę dla całego budynku” - powiedział starosta O. Milich. Ile natomiast mogłaby zyskać gmina ze sprzedaży akcji, starosta nie chciał zdradzić. Kolejnym zastrzykiem do kasy gminnej mogłoby być odzyskanie wstrzymanej półmilionowej dotacji z Państwowego Funduszu Środowiska Naturalnego. W tym celu musiałyby jednak zostać spełnione warunki ogrzewania gazem 90 proc. objętych gazyfikacją domostw.

SPRAWA UTKNĘŁA W URZĘDZIE SZKOLNYM

Będzie polska klasa?

CZESKI CIESZYN (sch) - Być może już tegoroczni dziewiątoklasiści polskich podstawówek będą mogli od przyszłego roku rozpocząć naukę w swoim języku ojczystym w kolejnej szkole średniej. Starania zmierzające do otwarcia polskiej klasy na zawodowym kierunku restauracyjnym oraz maturalnym kierunku hotelarskim czyni obecnie kierownictwo czeskokoczyńskiej Średniej Szkoły Integrowanej przy ul. Frydeckiej.

Według słów dyrektora Jiřego Pinkavy, szkoła jest przygotowana do prowadzenia zajęć w języku polskim zarówno pod względem organizacyjnym, jak i finansowym. Do pełni szczęścia brakuje jednak zgody karwińskiego Urzędu Szkolnego. „Zezwolenia na otwarcie polskiej klasy na razie jeszcze nie uzyskaliśmy. Na naszą próbę Urząd Szkolny zareagował bowiem pytaniem, z jakimi dodatkowymi kosztami będzie się wiązać nauczanie w języku polskim. Nasza odpowiedź brzmi, że z... żadnymi. I w tym miejscu na razie sprawa utknęła” - powiedział „GL” J. Pinkava. Wyraził jednak nadzieję, że szkoła w końcu zgodzi się.

W przygotowaniu fachowej kadry pedagogicznej do prowadzenia lekcji po polsku dyrektor nie widzi powodów do obaw. Jak twierdzi, szkoła dysponuje dostatecznie liczną polskojęzyczną nauczycielni. W sprawie ewentualnego sprowadzenia podręczników z Polski postanowilo natomiast SSI dopomóc czeskokoczyńskiej Polskie Centrum Pedagogiczne, przedstawiając szkole oferty polskiego rynku podręczników szkolnych.

Zgodnie z zapewnieniami J. Pinkavy, poza językami obcymi oraz wuefem niemal wszystkie przedmioty w polskiej klasie będą prowadzone po polsku.

ŚW. SZCZEPANA CHCIELIBY SPĘDZIĆ W SCHRONISKU

Na Skałce wre robota

MOSTY k. JABLONKOWA (kor) - Członkowie Stowarzyszenia na Rzecz Odnowy Skałki nie mają w tych dniach chwili wytchnienia. Robią bowiem wszystko, żeby zgodnie z ich obietnicami odnawiane po pożarze z początku 1998 roku schronisko na Skałce, a konkretnie jego parter z kuchnią i restauracją, jeszcze przed końcem roku mogło przyjąć pierwszych turystów.

„My, którzy poświęciliśmy odnowie schroniska najwięcej czasu, a więc przeznaczenie mosteczek sportowych i terenów oraz przedstawiciele Klubu Cieskich Turystów, chcielibyśmy spędzić na Skałce już św. Szczepana. Będzie to jednak nie tradycyjna zabawa szczeniarska, lecz spotkanie ludzi, którzy się o schronisko najbardziej zasłużyli” - mówi członek wspomnianego Stowarzyszenia, mostek starosta Augustyn Martynek. „Miejmy nadzieję, że nam się to uda, bo robota jest jeszcze sporo, a święta właściwie tuż tuż...”

Budowniczo nie obawiają się złej pogody - pracują bowiem w środku przyszłej restauracji, a w dodatku niedawno zainstalowano już w schronisku ogrzewanie. Gotowe są tynki wewnętrzne, wstawiono wszystkie okna... W tej chwili trwa kafelkowanie kuchni i toalet oraz wykładanie restauracji boazeriami, przystąpiono też do układania podłóg.

„Mamy już zamówiony szynkars, stolarze robią już stoły i ławy do restauracji... Zamówiliśmy też już wyposażenie dla kuchni - wprawdzie z początku nie będzie ono aż tak „świątowe”, ale na początek wystarczy, a z biegiem czasu i tu dojdzie do poprawy” - stwierdził A. Martynek.

Jeszcze w tym roku, po otwarciu restauracji, przystąpią członkowie Stowarzyszenia do odnowy kolejnych dwóch kondygnacji schroniska, a więc jego części noclegowej. Jak poinformował nas A. Martynek, Stowarzyszenie liczy w związku z tym na pomoc państwa. W tym celu zwrócono się z prośbą o dotację do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego RC, które miałyby zdecydować o dotacji jeszcze w listopadzie br.

Powstaje słownik gwary śląskiej

OPOLE - Niebawem powinien ukazać się pierwszy w Polsce naukowy słownik gwary śląskiej - poinformował w piątek kierownik Zakładu Historii Języka Polskiego Uniwersytetu Opolskiego prof. Bogusław Wyderka.

Projekty opracowania naukowego języka gwary śląskiej pojawiły się już w połowie lat 30. Jednak dopiero w wyniku wieloletniej pracy polskich naukowców, którzy zgromadzili około

ciąg dalszy na str. 2

POGODA

SOBOTA - Zachmurzenie duże z większymi przejaśnieniami i rozproszonymi miejscami słaby deszcz. Temperatura w dzień 6-10 st., nocą 6-2 st. C.

NIEDZIELA I PONIEDZIAŁEK - Bez większych zmian. Temperatura w dzień 6-10 st., nocą 5/1 st. C.

- Tata może kłamać, bo jest politykiem!

Rys. BRONISŁAW LIBERDA

TRANSGRANICZNA WSPÓLPRACA STRAŻY POŻARNYCH

Ponieważ w połowie przyszłego roku ma dojść do podpisania międzynarodowej umowy między Rzeczpospolitą Polską oraz Republiką Czeską „O współpracy i wzajemnej pomocy w przypadkach katastrof, klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych zdarzeń”, na obecnie delegacja najwyższych przedstawicieli Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej na czele z jej dowódcą, gen. inż. Zbigniewem Merem, przybyła do naszego regionu, by na miejscu z przedstawicielem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych RC - starszym radcą Straży Pożarnej, płk. inż. Mirosławem Szlachetnem ustalić możliwości współpracy.

Polscy goście byli w Szkole Pożarniczej we Frydku-Mistku, gdzie widzieli poligon szkolny i laboratoria badawcze, odwiedzili Bruntal, gdzie zapoznali się z pracą tamtejszej zawodowej i ochotniczej

straży pożarnej. W Ostrawie zaś interesowali się centrum zarządzania kryzysowego, które bardzo wysoko ocenili.

„Celem naszej wizyty jest” - powiedział gen. Zbigniew Meres - „praktyczne przygotowanie podstaw realizacji umo-

procedury, a nawet praktyczne nawyki narodowych straży pożarnych oraz możliwości współpracy z dalszymi nadgranicznymi regionami.

Ze swej strony Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RC dąży do tego, by sto-

Ogniowa próba

wy. Chcemy, żeby rozwiązania były gotowe w momencie jej ratyfikacji, by weszła od razu w życie. Musimy poznać swoje możliwości organizacyjne, techniczne, informatyczne. Zastanowić się i ująć w umowie sposoby ich wykorzystania. Przewidzieć zagrożenia zależne także od specyfiki regionu”.

Od wczoraj nad umową pracują grupy ekspertów. Ci będą koordynować systemy dowodzenia. Ciepłą informacją,

sunki z Polską, sąpadem z którym w kontaktach nie istnieje bariera językowa były ponadstandardowe” - powiedział Mirosław Szlachetna. Dodał, że chodzi o współpracę nie tylko na szczeblu centralnym, ale i regionalnym - wyjątkiem z anonimowości, poznanie koleżanek, z którymi będzie się współpracować. „Częstość siły strażnicy pożarnej z zagranicy mają bliżej do nas niż nasz np. z południowych Moraw” - dorzucił M. Szlachetna. Uzupełnił, że każda

ze stron będzie pokrywać z własnej kasy koszty poniesione podczas interwencji na terytorium drugiego państwa. Wśród pomysłów było np. uruchomienie polsko-czeskiego ratunkowego numeru telefonicznego, udzielanie pomocy psychologicznej w akcjach ratunkowych czy wspólne szkolenia. „Teoretyczne” zgranie straży pożarnych miałyby przeżyć „próbę ognia” podczas wspólnych ćwiczeń zaplanowanych najdalej do końca kwietnia przyszłego roku w woj. opolskim.

Jak powiedział Z. Meres konsultacje o tego typu współdziałaniu toczą się obecnie na granicy zachodniej Polski z Niemcami (Saksonią, Meklemburgią i Pomorzem Przednim), na południowej ze Słowacją, a także na granicy wschodniej z Litwą i rozpoczynają się z Ukrainą (maro)

W CENTRUM MACIERZYSTWA MAMY BAWIĄ SIĘ WRAZ Z DZIEĆMI

Miałam dosyć siedzenia w domu...

Przed narodzinami córki sprętałam się w pracy - dom był dla mnie miejscem wytchnienia. Wolny czas wypełniały mi hobby, kano, życie towarzyskie. Wiedziałam, że po narodzinach dziecka styl życia muszę się zmienić. Nie byłam jednak przygotowana na to, że świat zatrzyma się w posadach i nic już nie będzie tak jak przedtem. Z dnia na dzień moje życie zmieniło niesamowitemu przyspieszeniu. Kamienie, pielnuchy, spacerki, kąpiele... Spaliśmy jak fryga, ledwie odróżniając dzień od nocy. W całym tym zamęciu udało mi się ledwo dostrzegalam. Otrzewiałam gdzieś po pół roku. Dziecko nadal wypełniało cały mój czas, ale nie angażowało już bez reszty. Kiedy mala skończyła 20 miesięcy, poczułam, że zaczynałam dłużyć. Stałam się nieznosna. Zawzięliśmy: że siedzenie w domu ogłupia i demobilizuje. Nie chciałam jednak wrócić do pracy i oddać dziecka w cudze ręce - zwierza się pani Iwona z Hawierzowa. Przytulają jej pozostałe maminy, które już dziś prowadzą zupełnie inne życie...

▲ W hawierzowskim Centrum Macierzystwa. Fot. z archiwum placówki

nas takie przedsiębiorstwa, jak Północnomorawskie Gazowni, S. A. Karwina, Północnomorawskie Energetyka, S. A. Ostrawa oraz KARBON INVEST, S. A. Kladno. Bez nich nie dałoby rady. Pieniądze to przeznaczamy bowiem na utrzymanie - elektryczność, wodę, telefon" - mówi Sárka.

Hawierzowskie Centrum, jedyne jak dotąd w powiecie karwińskim, rozpoczęło działalność w marcu 1998 roku.

"Nie chcemy konkurować przedszkolom, gdzie dzieciom poświęcają się fachowcy. Chcemy natomiast, aby kobiety przebywające na urlopie macierzyńskim nadal utrzymywały kontakt z otoczeniem, aby nie rezygnowały ze swoich zainteresowań. Już sam fakt, że mamy poznać się nawzajem, a dzieci nie są odizolowane od swoich rówieśników, wpływa dodatnio na ich samopoczucie" - kontynuuje moja rozmówczyni.

Raz w miesiącu mamy spotkania się w Centrum bez swoich pociech i przegrywamy program na najbliższe dni. Nie sposób wymienić wszystkich imprez, które już się tutaj odbyły lub odbędą. Do najciekawszych zaliczają jednak panie spotkania z lekarzami-specjalistami, kosmetyczką, psychologiem, masażystą. Dzieci zaś spotkania okolicznościowe - z okazji Dnia Dziecka, Święta Wielkanocnych, Mikołaja czy Święta Bożego Narodzenia. Dwa razy w roku - latem i zimą - mamy wraz z dziećmi wyjeżdżają w góry, gdzie przez tydzień delektują się urokiem Kozubowej.

"Zanim trafiam do Centrum, moje życie koncentrowało się wyłącznie wokół domu. Powtarzanie w kółko tych samych zajęć stało się trudne do zniesienia. Nieraz zdawało mi się, że moje życie to tylko nakrywanie do stołu i sprzątanie ze stołu, pranie, prasowanie. Chciałam jakiejś odmiany. Od kilku miesięcy przychodzę tutaj z moją dwójką i... poznaję,

że urlop macierzyński niekoniecznie musi spędzić w domu" - mówi Daniela Turłowa.

Pani Jana Stránska wraz ze swoją trzyletnią córeczką uczestniczy w zajęciach klubowych po raz pierwszy i jest zachwycona. "O istnieniu tej placówki dowiedziałam się dopiero przed kilku dniami. Przedtem odwiedziłam kilka razy ośrodek działający pod auspicjami Armii Zbawienia w Hawierzowie-Błędowicach. Różnica jest ogromna. Podczas gdy tutaj mamy mogę przychodzić codziennie, salki zabaw blyszczą czystością a wyposażenie godne jest tego miasteczka, Błędowicki Klub otwarty jest tylko dwa razy w tygodniu, w dodatku z lokali gdzie bawią się dzieci w pozostałe dni korzystają dorosli".

Działalność placówki chwala sobie także mężowie i ojcowie. "Pracuję w firmie komputerowej, do domu wracam późnym wieczorem. Obowiąży rodzinnodomowe pozostawiały więc na głowie żony. Z początku była zadowolona, miała czas na wychowanie dziecka. Po kilku miesiącach czuła się jednak zagubiona, zamylała się w sobie. Kluczyłam się o byle co. Odkąd zaczęła tutaj przychodzić jest zdrowsza, nie deprecjuje jak byłe co. Także syn jakby wyrosł. Nie irytuje się już kurczowo mamą. Nauczył się żyć w kolektywie" - mówi pan Marcin.

Za niespełna dwa lata działalność przez hawierzowską placówkę przewinęło się ponad 200 mam i 230 dzieci. Klub otwarty jest przez całą tydzień; trzy dni w godzinach przedpołudniowych, dwa - popołudniowych (trzy godziny dziennie). Korzystają z niego nie tylko hawierzowianki. Przyjeżdżają tutaj także mamy z Czeskiego Cieszyńska, Dartyń Dolnych, Sobieszowic, Honorowym gościem Centrum był Stanisław Gross, poseł do Parlamentu R.C. a patronat nad nim objęła aktorka Eva Vejmlíková.

WANDA KULA

■ CO U PANI SŁYCHAĆ?

Tę pracę trzeba nosić w sercu - mówi Wanda Kondziółka

Jeszcze wiosną wydawało się, że polska szkoła w Boguminiu wraz z końcem roku szkolnego 1998-99 zapisze swoją ostatnią kartę. Liczba uczniów skurczyła się do raptem paru, dyrektorką szkoły, Maria Stádeczek, osiągnęła wiek emerytalny... Zarówno władze miejskie, jak i szkolne deklarowały chęć zachowania szkoły pod warunkiem, że uczęszczać będzie do niej co najmniej 5(!) uczniów. Nawet jednak spełnienie tego bez wątpienia bardzo wielokrotnego postulatów zdawało się przestać możliwości miejscowego polskiego społeczeństwa.

Dziś w Boguminiu w jednej klasie (roczniki 1 - 4) uczy się osiemro dziewcząt i chłopców. Dawna samodzielna placówka szkolna stała się jedną z klas Polskiej Szkoły Podstawowej w Lutyni Dolnej. Garstkę dzieci uczy Wanda Kondziółka, nauczycielka, która w bogumińskiej szkole w niedalekiej przeszłości spędziła już wiele sporych kawałków życia. Odwiedziliśmy szkołę w Dzień Zadaszny. Dzieci wrócili właśnie z przechadzki i przygotowywały się do wyjazdu na lekcję pływania...

"Cóż, wróciłam we wrześniu do bogumińskiej szkoły po kilku latach przerwy z nieklamną radością" - odpowiedziała pani Kondziółka na pytanie, co u niej i w szkole - słychać. "Właściwie całe życie uczy przeważnie w szkołach niepełnych. Zorganizowanie zajęć w tych okolicznościach nie sprawia mi już żadnej trudności. Co jest najważniejsze? Chyba umiejętności takiego pokierowania lekcją, aby dzieci nawzajem sobie nie przeszkadzały, aby nauczyli się pracować w skupieniu nawet wtedy, gdy inna grupa przerabia jakiś arcyciekawy temat. Ale na podstawie wieloletniego doświadczenia mogę powiedzieć, że dzieci, które uczy się w tzw. małoszkolach, są o wiele bardziej samodzielne, bardziej opiekuńcze w stosunku do młodszych koleżanek i kolegów, takie jakies bardziej - powiedziałabym - zorganizowane. Poziomem wioderwój rówieśnikom z innych szkół. Oczywiście to wszystko trzeba umieć w nich uskutecznić i rozwijać. Prowadzenie zajęć w małoszkolach jest też, osmielam się twierdzić, dobrą szkołą dla młodych nauczycieli. To, czego tu się uczą, na pewno z powodzeniem spozystykują także w dużych kolektywach.

Wracając do pytania, co u mnie - i w szkole - słychać, to muszę z całym przekonaniem odpowiedzieć - wszystko jest w najlepszym porządku. Dyrektorka naszej szkoły, pani Alicja Berki, jest osobą niezwykle rzutką, energiczną i zapaloną do wszystkiego, czego się podejmuje. Znakomicie nam się współpracuje. To samo można by powiedzieć o bogumińskich władzach administracyjnych. Rok szkolny inaugurowaliśmy w obecności m.in. zastępcy burmistrza, Věry Pálkovej. Bardzo się zdziwiła, kiedy w szkole zastała nie pięciu uczniów, jak się spodziewała, ale aż osiemro. Jeszcze raz przeżyła dla pewności nasze dzieciaki i popędziła z powrotem - po upominku dla pozostałej trójki. Zabrała bowiem podarunki tylko dla pięcioro dzieci. Z duża żywcizłowiścią traktuje nas kierownik wydziału szkolnictwa, Roman Funk. Mówił mi - my są bardzo lubimy i chcemy utrzymać tę szkołę. Oby tylko udało wam się co najmniej piątkę dzieci co roku zebrać. Rozumiem pani, że w takim klimacie naprawdę dobrze się pracuje i że uskarżać się nie ma na prawdę na co. Podręczniki mamy, pomoce mamy, polski konsulat generalny za nas funduje nam nowe ławki i... zęgar. Ja mam teraz o wiele mniej obowiązków, bo cała robota papierkowa odbywa się w szkole, dopolnialyjskiej. O, dawniej było inaczej. Sprawy urzędowe zajmowały mi sporo czasu i siły.

Wio pana, kiedy byłam młoda, nigdy nie myślałam, że wyjadę w Boguminiu. Zresztą gdzie ja już nie uczęszczałam. A pracuję w tym zawodzie - niech no policzę - 45. rok. No więc zaczynałam w Karwinie-Raju, potem była Karwina-Fryszlat, Piotrowice, Darłów, Stare Miasto, Zimny Dół, Stonawa - na Górzczanach i na Dolanach, Bogumim, Lutynia Dolna i znowu Bogumim... Bogumim - to już, jak to się mówi, kresy. Dalej jest już tylko Ostrawa. Kiedy byłoby inaczej, przecież w Ostrawie było kilka dużych polskich szkół... Ale teraz... I wie pani, myślę, że właśnie te kresowe, maleńkie szkoły, które utrzymują się - można rzec - resztkami swoich sił, są najlepszymi nauczycielami, na najfajniejszych nauczycielami, na takich, którzy całą tę swoją pracę noszą o tu - w sercu. Szkoła, że nie znalazł się zdolny, młody, ambitny, dobry nauczyciel lub nauczycielka, która by bogumińską szkołę zechciała poprowadzić... A nie jest to szkoła byle jaka, przecież za kilka lat obchodzić będzie swoje stułecie. Ja czuję się jeszcze w pełni sil, ale przecież kiedyś nauczycielkę-emerytkę powinien ktoś zastąpić... Nie zwykłam liczyć lat, nie umiem rozkładać się nad sobą, praca z dziećmi sprawia mi radość, zresztą zawsze lubiłam podejmować wyzwania, które niesie życie, lubiłam sprawdzać się w nowych sytuacjach, pokonywać coraz to wyższe poprzeczki. Fakt, że do małych szkół nauczyciele się raczej nie garną, to zjawisko poważeczne. Ja to nawet rozumiem, bo praca z garstką dzieci, z których niemal każdy „uczęszcza” do innej klasy, jest nieporównywalnie trudniejsza, niż prowadzenie zajęć w jednolitej grupie. Ale cóż, w takiej jesteśmy sytuacji. Obawiam się, że zapotrzebowanie na nauczycieli małoszkolek będzie, niestety, rosnąć.

Dziś byłam z dziećmi na cementarzu i pod pomnikiem więźniów Polenlagru... Paliłymi świeczki, rozmawiałymy o przeszłości... Wspólnie czytaliśmy polskie nazwiska wyrznię na pomniku upamiętniającym ofiary I wojny światowej... Przywiązuję dużą wagę do takich nietypowych lekcji historii. Dzieci od najmłodszych lat powinny w odpowiedzi odpowiadać się o swoich korzeniach, o swoich przodkach, o historii swojej ziemi... Nie o wszystkim można przeczytać w podręczniku...

No i minęły już dwa miesiące w tej mojej staro-nowej szkole. Zajmujemy teraz co prawda lokale, w których dawniej mieściło się polskie przedszkole, ale niczego nam tu nie brakuje. Jest kameralnie, rodzinnie, przytulnie. Rodzice przyjęli mnie jak starą znajomą... Czegóż więcej można chcieć? No, może paru nowych maluchów w przyszłym roku..."

HENRYKA BITTMAR

▲ Wanda Kondziółka w otoczeniu uczniów bogumińskiej klasy dolnolutyńskiej PSP. Fot. MARTYNA RADŁOWSKA-OBRSUNIK

■ Z REDAKCYJNEJ POCZTY ■ Z REDAKCYJNEJ POCZTY ■ Z REDAKCYJNEJ POCZTY ■

W »Almanachu« brak olimpijczyków

Jubileuszowe obchody polskich gimnazjów na Zaolziu zainaugurował wieczerz promocji „Almanachu”, wydane go z okazji 90-lecia i 50-lecia szkół orłowski i czesko-cieszyński. To bardzo dobrze, że wydawanie takich ksiązek z okazji rocznic stało się już tradycją. Bardzo dobrze, że publikacja informuje społeczeństwo o życiu szkoły i uświadcznia jej osiągnięcia z ostatnich lat. To bardzo dobrze, że wychowankowie szkoły, starsi i młodszy, w chwili zadumy nad przeszłością mogą otworzyć ksiąkę i przypomnieć sobie te najpiękniejsze lata szkolne, koleżanki i kolegów, swoje sukcesy, klasę, profesorów itp.

Wyobraźnia uczniów klas orłowski i karwińskich będzie musiała pracować intensywniej... Fotodokumentacji bowiem i materiału sprawozdawczego z ostatnich lat szkoły „staruszków” jest bardzo mało. „Almanach” to również dokument historii polskich szkół średnich na Śląsku Cieszyńskim, czyli jest to literatura faktu, a taka nie może być w części subiektywna, nie może w niej zabraknąć informacji o największych sukcesach szkoły w skali międzynarodowej.

Mam na myśli nazwiska młodych ludzi - zwycięzców przetrzonych olimpiad. Każdej szkole przynoszą oni splendor

i dostarczają powodów do dumy. Nasi twórcy „Almanachu” byli innego zdania, wnikliwie przesłudzili tekst i postanowili - „niewytgodnie skrócić”.

Więc jeszcze raz przypominam to, na co zabrakło miejsca w „Almanachu”. Szkoła od 1993 roku brała udział w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego. A oto moi finaliści i laureaci (chodzi o uczniów filii karwińskiej). Finalista to ten, któremu zabrakło jednego szczebla do laureata otrzymującego indeks na studia uniwersyteckie języka polskiego.

W roku 1993 Marek Kremer - finalista, w r. 1995 - Agata Litauzka - finalista, w r. 1996 Tomasz Skwarło - laureat, w r. 1998 Sławek Wykręt - laureat. Od roku 1994 Rada Polaków wraz z SMP organizowała dla polskiej młodzieży szkół średnich „Poloniady” pod auspicjami Fundacji Młodej Polonii z siedzibą w Warszawie. Z filii karwińskiej w 1995 r. S. Wykręt, N. Matykieviczówna i M. Wranka - zwycięzcy eliminacji centralnych u nas - pojechali w nagrodę na tydzień do Warszawy. W roku następnym ponownie reprezentował młodzież zaolziańska S. Wykręt. W Warszawie w międzynarodowej konkurencji zajął 3. miejsce.

Wiele uwagi i czasu poświęcałam

różnym konkursom czytelniczym i recytatorskim organizowanym przez ZG PZKO Od 1989 do 1994 r. nasza młodzież zajmowała pierwsze miejsca w konkursach czytelniczych, w 1992 i 1993 r. - pierwsze miejsca w konkursie recytatorskim... W 1996 r. trzecie miejsce w konkursie Kresy '96 zajął Zbyszcz Kalina.

Dyplom sprzed roku 1989 uczniowie zabierali do domów, brak więc ich zapisów i fotodokumentacji. Dobrze byłoby teraz, gdyby posiadacze dyplomów ofiarowali je szkole...

I jeszcze jedna ważna sprawa. Na uroczystości jubileuszowej zabrakło w tym roku, wśród masy gości, przedstawicieli komitetu organizatorów Olimpiady Literatury i Języka Polskiego z Warszawy. Szkoła, że zapomniano o panu Chęchalskim i pani Dziużyńskiej, bo na pewno przyjechały na tak ważną i okazalą uroczystość. Niekiedy niejednokrotnie już okazywali przychylność względem nas i uczniów szkoły. Gościliśmy ich również na uroczystości jubileuszowej z okazji 85-lecia szkoły. Winnymi im wdzięczność również za to, że to właśnie oni przywołali z Warszawy tak potrzebny startujący w Olimpiadzie literatury...

DANUTA ONDRUCH, Karwina-Raj

GŁOSIK GŁOSIK GŁOSIK GŁOSIK

Pamiętajmy o ptaszkach

Odciełaty sobie ptaki hen, w dalekie strony, tylko wróbel na gałęzi siedzi nastrożony.

Oj, nie żałuj panie wróbel, że zostałeś z nami, będziemy cię zimą karmić, chleba kruszynami.

Hanna Ośogowska

O tym, jak pożyteczne są ptaki, wiecie na pewno wszyscy. O tym, że należy pomóc im przetrwać zimę, nie trzeba chyba nikogo przekonywać. A ilu jest tych, którzy naprawdę dokarmiają ptaszki? Wole nie dociekać.

Tym, którzy zdecydowali się umieścić karmnik za oknem, na balkonie czy w ogrodzie, przyda się na pewno kilka rad. Karmniki umieszczamy zawsze tak, by nie mogły dobrać się do nich koty. Trzeba też pamiętać, że okrucy chleba są najmniej odpowiednią karmą dla ptaszków. Lepszą jest bulka, ale najlepiej nasiona zbóż, traw i chwastów. Dla sikorek, któ-

re też nie odlatują do ciepłych krajów, dobrze jest zawiesić pod daszkiem karmnika kawałek toju lub nie solonej słoniny. Karmienie ptaków rozpoczynamy już jesienią, nie czekamy do zimy - ptaszki muszą się przyzwyczaić do swojej „stołówki”. A skoro już się przyzwyczają, nie wolno przerywać karmienia, bo nie będą umiały szybko znaleźć nowych przyjaciół.

Czy wiecie, że oprócz naszych rodzimych ptaków przetrzymują u nas także goście z północy, dla których u nas właśnie są „ciepłe kraje”? Na przykład żarujące stadami wrony i gawrony, kolorowe jemioluski, czerwone gile i ptre czeczotki.

Może uda wam się zaobserwować zimą, jakie ptaki najczęściej pojawiały się w przydomowych karmnikach? Napiszcie o tym do nas! Możliwe jest także narysować. Na listy będą czekać

Głosik i jego koledzy

Na rysunkach: 1 - gil, 2 - czeczotka

Jak dobrze mieć przyjaciół

Pamiętasz, Ludmiłko, jak pisałam o tym, że moje przedszkolaki marzą o przełazni? I wybrałaś sobie - koło przedszkola w Oldrzychowicach przełaznia już jest! Wiadło to na rysunku i zdjęciu. Z pewnością i Ty, i Głosik ciekawaj jesteś, jak to z tą przełaznią było, więc Wam opowiem.

W naszym przedszkolu mamy wspaniałą panią kucharkę. Wiemy o tym od lat, bo takich smakoły-

ków nawet mama nie gotuje, a czasem i u babci tak nie smakuje. Pani kucharka dowiedziała się o zamartwieniu dzieci, poprosiła o katalog, gdzie przełaznia na obrządkach było co niemiarą i tylko zagadkowo się umiechnęła. Nasze przedszkole jest nie tylko kwioczka, ale i rodzinne, bo dużo tu krewnych, więc pani kucharka poprosiła o pomoc swoją rodzinę - brata, siostrę i tatusia. Mąż sio-

stry, czyli tatuś naszego młodszego kolegi Martinka przywiózł odpowiednie drewno, tatuś pani kucharki i dziadek starszego kolegi Sławka jest przysłowioną „złotą rączką” i razem z tatą Sławka zamajstrowali nam tę przełaznię. Potem razem z mężem pani kucharki ustawili przełaznię, żeby było bezpiecznie. Uwinęli się z tym w wolne dni, więc kiedy w poniedziałek dzieci weszły do ogrodu, nie mogły uwierzyć własnym oczom.

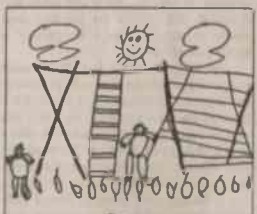
Teraz już moje przedszkolaki wiedzą, że marzenia się spełniają dzięki najbliższym, którzy o nas pamiętają!

Pani Janka

▲ Nowa przełaznia.

Fot. JANINA OPLUŚTIŁOWA

Rys. Lenka Tomczak, lat 6

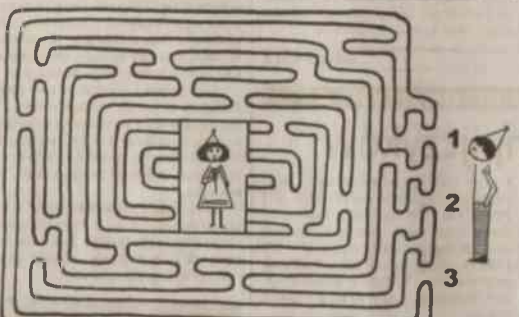
Pobaw się z Głosikiem Labirynt

Aleki w dużym parku przypominają labirynt. Zawierzały się wśród nich Ludmiłka.

Czy poradziś Głosikowi, którą dróżką powinien iść, by ją odnaleźć?

Rozwiązanie zabawy sprzed tygodnia: Zwierzątkiem, ukrytym w oznaczonych kratkach była ŻABA (do odgadnięcia były żółw, kaczka, zebra i pałak).

Rubrykę przygotowała: **IRENA STONAWSKA**

✧ GŁOSIKOWA KORESPONDENCIA ✧ GŁOSIKOWA KORESPONDENCIA ✧

Karwiniacy w zielonej szkole

W zeszłym miesiącu wyjechaliśmy do zielonej szkoły w Wikowicach. Lekcji mieliśmy mniej niż w szkole, większość dnia spędzaliśmy w lesie. Byliśmy na wycieczce w Sztamberku, gdzie zwiedziliśmy wieżę i jaskinię Szpika. W Koprzywicy byliśmy w muzeum samochodów. Najbardziej podobał mi się samochód „Prezident”. Oprócz kopalni srebra zwiedziliśmy również strusia farmę. Strus waży do 150 kg i osiąga 2,5 m wzrostu. Nie lata, za to może biec z szybkością

do 50 km na godz. W zielonej szkole było fajnie i wesoło.

Diana Bangura, PSP Karwina-Frysztat, kl. 5

Niedawno wróciliśmy z zielonej szkoły. Było fajnie, bo były różne gry, zabawa, pieczenie wycieczki i dużo innych atrakcji. Raz, gdy byliśmy w lesie, pani, która często tam bywała, pokazała nam nory borsuka. Mówiła, że gdy nadchodzi zima, często do borsuka przychodzi lis. Gdy borsuk ma dobry humor, uszykuje lisowi trochę mięsca w swej norze. Kiedy jednak jest zły, to z lisem

jest gorzej. Bardzo mi się tam podobało, ale cieszyłam się do domu.

Waleria Słowik, PSP Karwina-Frysztat, kl. 5

Wycieczka na Pradziad

W październiku wyjechaliśmy do Karlowej Studanki, a stamtąd szliśmy po dość trudnym szlaku koło wodospadów na Pradziad. Na górze nie było niczego widać, bo była mgła i padał śnieg. Mimo kapryśnej pogody wycieczka była udana.

Adam Vitoš, PSP Karwina-Frysztat

LEKTURA Z PRZYMRUŻENIEM OKA

(173)

Z. OLECH

Graj, Cyganie...

czyli

Dziewczyna znad Olzy

- Bezlitosna kobieto - zawołał ksiądz tak głośno, że okrzyk ten rozbrzmiał całym domem. - Więc chcesz odejść ode mnie. Usuwasz mnie na bok, bo kto stał się już zupełnie niepotrzebny, z kogo nie można ciągnąć żadnych korzyści. Matka moja miała słuszną rację, że ci nie wierzyła! Oszukiwałaś mnie! Zawsze cię pisała nienawidzić w mym sercu, żeby mnie poróżnić z moim najcenniejszym przyjacielem. Chciałaś mnie odsunąć od ludzi, chciałaś, żebyś się z nimi poznała i nie nienawidziła, żeby mi nie mogli otworzyć oczu na twoje rozmarzenie. Chciałaś być wolna! Chciałaś mieć swobodę, żeby móc w każdej chwili robić, co ci się podoba. Teraz tę wolność ci zwrócę. Już żadne więzy nie będą cię więziły. Zabiję cię, żebyś nie pamiętała więcej hanby mojego nazwiska.

- Jerzy, Jerzy, wysłuchaj mnie - jęknęła czarnowłosa kobieta przyciskając do siebie łękciem. - Jerzy, chcesz zamordować kobietę, którą kochasz?

- Teraz już cię nie kocham, nienawidzę cię - powiało z ust niezdarnej kobiety. - Otwarto mi wreszcie na to wszystko oczy. Zrozumiałam, że to piękny ciebie mieszka zepsuta dusza. Odmów ostatnią modlitwę, bo ja cię przetrzęcę cię przez tę balustradę i spadnięcie z górnego piętra na sam dół.

Oszalała chwycił ją znowu w ramiona i miał już zamiar urzeczywistnić swoją pogrozkę. Vera obydwoma rękami chwyciła się balustrady.

- Boisz się śmierci? - zawołał Jerzy, nie panując już nad sobą. - Długo ci żyć odebrał sobie życie. Śmiałaś się jeszcze, byłaś zadowolona z tego. A teraz ty idźcie o swoje własne życie...

- Litoci, Jerzy, nie zabijaj mnie. Cofam to wszystko, co powiedziałam ci teraz przy tobie, będę ci najwierniejszą żoną!

- Za późno nastąpiła ta skrucha. Musiał odejść.

Chwycił ją znowu w ramiona i usiłował umrzeć jej rękę od łokcia. W tradycji z dziką rozkoszą wyobraził w dół na kamienią posiadając przetręconego ciała, na której oczami wyobraźni widział już zmasakrowane twarki i wyślizgnięte nad sobą przyciszone, drżące starych matki.

- Mój synu, pomyśl o grzechu! - zawołała księżna Dorota, zrozumiawszy. - Mój synu, nie wolno ci zabijać. Musisz przebaczyć, bo tylko przebaczenie przynosi ulgę.

- Przebaczyć? Trudno jest przebaczyć, gdy się zostało tak podłe oszaczane. Jeżeli jej przebaczyć nie możesz, to przebaczyć chociażś diałogo. Że przy ci o to twoja matka. Pozwól jej odejść, Jerzy! Twoja rana zabija cię i możesz jeszcze kiedyś w życiu być naprawdę szczęśliwy.

Siwowłosa kobieta ujęła go za rękę i energicznie odciągnęła od Veri. Teraz za nią, pozwalając się prowadzić jak dziecko.

Vera uniknawszy cudem tylko swego straszliwego losu, osunęła się bezwładnie na ziemię, jednak już po krótkiej chwili podniosła się i wyprostowała. Nie miała już odwagi spojrzeć na swego męża, nie śmiała spojrzeć na matkę, która w ostatniej chwili uratowała ją od śmierci. Przygarbiona z opuszczonymi kolanami wzirokiem jak tygrysyca ukarana łpicznością pogromcy, przebiegła obok niej i jego matki i bezzażalenie zbiegła na dół po schodach. Po drodze podnieśli z ziemi neseser, który jej uprzednio wypadł z ręki, narzuciła na ramiona płaszcz i ruszyła w stronę wyjściowych drzwi. Na dole jednak w hałsz zgrzytała nie jeszcze na chwilę.

Podniosła w górę głowę i rozbiłyśmy nienawidząc oczami spojrzęła na matkę i teściową.

- Jeszcze mi za to zapłacisz, Jerzy - zawołała groźnie. - Odmówiłeś się pomóc na mnie rękę, na mnie, córkę księcia Kasawero Lariacha. Z pewnością nie ujdzie ci to płazem. Bądźcie obydwójcie przeklęci, wy głupcy, wydrążę po trochu z zamkniętymi oczami. Jestem widocznie ulepiona z innej gliny, to wszystko nie pasuje do was. Widocznie urodziłam się pod inną gwiazdą. Przyjdź kiedyś taki dzień, kiedy usłyszycie jeszcze o księżnie Verze. Właśnie w tym dniu stała się z wami moje porachunki. Wtedy zrozumiecie, co to jest zemsta. Śmiały ty przeklęty ichdóru, że potrafił wykorzystać ze swego serca miłość do matki. Ha, ha, myślisz się, mój drogi! Piękna Vera będzie stała przed tobą w ten sposób, będziesz ciągle widział ją już przy sobie, będziesz śnił o niej i nie zasniesz w chwili spokoju.

Z szafszafem śmiechem Vera skierowała się ku drzwiom. W tej samej chwili zbiegła się cała służba, przysłuchując się z zaciekawieniem tej scenie. Właśnie służby znajdował się również stary, siwowłosy kamerdyner księżny Doroty, który teraz z rozpaczą zalał dłońmi.

- Z drogi! - zawołała rozkazująco Vera w stronę służby. - Otwórzcie mi drogę! Słyszycie, kretyńcy, rozkazuję wam!

Wypowiedziała to takim rozkazującym tonem, że służba niechętnie spełniała jej życzenia. Drzwi otworzyły się przed nią i księżna Vera wyszła w ciemną noc w nowe, nieskrępowane życie.

ROZDZIAŁ 92 Bezdomna księżniczka

Znalazły się na ulicy, zaczęła się zastanawiać nad tym, dokąd teraz ma iść skierować. Dwie drogi stały przed nią otworem i a tych dwóch musiała wybrać jedną. Albo wróci do swego ojca i natychmiast mu zakomunikuje, że sama nie rozwieść z księciem Jerzym, albo też zawiadomi go o swym postanowieniu listownie, a sama pójdzie drogą, na której nit jej nie będzie kontrolował.

W tej chwili wrócić do Darkowa nie miała najmniejszej ochoty. Co ją tam właściwie czekało? Ojciec powita ją z pewną niechęcią, bo przecież zobowiązała się, że przez trzy lata przebywać będzie poza granicami królestwa. Poza tym księżna nie miała żadnej wiadomości o jej rozstaniu się z księciem Jerzym.

A później to nudne życie w pałacu księstwy! To ciągła dworcowa wycieczka i ciągłe spotykanie się z arystokracją i jeden dzień podobny do drugiego.

Nie, nie miała najmniejszej ochoty przyczołnować na siebie rok męczącego meksztu i grać przed ludźmi komedię przyprowadzonej kobiety. Czyż to było godne życie dla niej, która marzyła tylko o wolności?

Nie, postanowiła za wszelką cenę do domu nie wrócić, lecz nadal być wolną i kontynuować swą zamierzoną podróż.

Dokąd pojedzie teraz, nie miała najmniejszego pojęcia, ale było przecież wiele pięknych miejsc na świecie, tylu ciekawych ludzi, których mogła poznać w podróży.

Chwilowo postanowiła pozostać tutaj i spokojnie używać dalsze plany. W międzyczasie zaopatrzyła się w pieniądze. Przed opuszczeniem domu księżna wzięła neseser sakiewkę wypełnioną złotem, a oprócz tego mały skrytek z kilkoma wspaniałymi banknotami. Co najważniejsze, nie zapomniała nawet skrytki z pieniędzmi, która przedstawiała przecież wielką wartość. W tej sytuacji mogła sobie dołużyć czas nie myśleć o pieniądzech, a później zwrócić się o pomoc do przyjaciół.

NASZ ADRES: Redakcja „Głosu Ludu”, P.O.Box 29, Novinářská 3, 709 29 Ostrava 1. UWAGA! Pisząc do nas, nie zapomnij podać swego adresu i napisać, ile masz lat!

KONCERTE JUBILEUSZOWYM WYSTĄPI TEŻ ESTRADA LUDOWA „CZANTORIA” Z USTRONIA

»Przełęcz« śpiewa już 45 lat

Już za tydzień, w sobotę 13 listopada, nie tylko mieszkańcy Mostów koło Jabłonkowa, ale także z pewnością miłośnicy pięknego śpiewu chóralnego z całego Zaozla i szerokiej okolicy zjadą do mosteckiego Domu PZKO, zwanego popularnie „Kasowym”, na koncert jubileuszowy, zorganizowany z okazji obchodzonego w tym roku 45-lecia istnienia chóru oraz 25-lecia pracy dyrygenckiej obecnej kierowniczką artystyczną „Przełęcz”, Haliny Niedoba. Przypomną sobie też w przyszłą sobotę mosteczanie na koncercie, w którym oprócz gospodarzy zaprezentuje się także ustrońska Estrada Ludowa „Czantoria”, 70-lecie mosteckiego zorganizowanego śpiewactwa...

W 1929 roku powstał chór Macierzy Szkolnej - mówi obecna kierowniczką organizacyjną „Przełęcz” Walenia Wawrosz, gdy z nią i ze wspomnianą już dyrygentką i kierowniczką artystyczną zespołu, Haliną Niedobą, siadamy przy kawie w Moteczce „U Taurów”. To tu właśnie siadają z nami po próbach „przełęczanie”, by rozmawiać o najbliższych planach chóru lub o tak - powszechnie, popołudniowe... „Chór przedwojenny był podobno bardzo liczny, a prowadził go dyrektor Brzaska. Imienia nie pamiętam, zresztą podczas wojny uległa cała dokumentacja... Próbowano ponownie ożywić śpiewactwo zaraz po wojnie - powstał chór mieszany bez nazwy, który prowadzili różni dyrygenci, przeważnie nauczyciele - Bogusław Michalek, Władysław Cieślarski, Alojzy Kluz czy Brunon Waszek... To było jednak takie półjucie na żywioł - chór występował raczej dorywczo, np. w kościele czy przy odsłonięciu pomnika o ofiar II wojny światowej. Sytuacja zmieniła się dopiero w roku 1954, gdy powstaje już „Przełęcz”...

Zupełnie początki „Przełęcz”, która powstała jako zespół śpiewaczo-taneczny, związane są z nazwiskiem nauczyciela Józefa Mazura, który rozpoczął pracę w mosteckiej szkole (wówczas mieszczącej się w budynku koło kościoła) rok wcześniej. Jak powiedziała mi H. Niedoba, w tym czasie jego pedagogiczne tworzyły przede wszystkim ludzie młodzi, już po studiach, a więc pełni palety i ochoty zrealizować czegoś na niwie kultury i pracy społecznej... Od razu więc zgodzono się z pomysłem założenia chóru mieszanego, liczącego ok. 80 głównie młodych ludzi, którego kierownikiem artystycznym został J. Mazur, organizacyjnym zaś Przemysław Kowolowski.

Pierwszy koncert naszego nowego, a przede wszystkim młodego chóru odbył się już w kwiecień 1955 roku w Domu PZKO, a śpiewaliśmy głównie pieśni ludowe - takie były czasy! - wspomina W. Wawrosz. - „Już w czerwcu natomiast wyjechaliśmy do Pragi na Festiwal Twórczości Ludowej, który przebiegał w ramach I Spartakiady. Jury,

z którym przygotowujemy wspólne widowiska, działały nie tylko chór mieszany, ale także i męski, oktet męski, trio żeńskie, grupa taneczna... Pod kierownictwem K. Wronki zajęliśmy też jako chór I miejsce w powiecie i weszliśmy do eliminacji okręgowych w Ostrowie. Ten okres świętości zakończył się jednak na przełomie lat 1961-62, gdy Karol Wronka odchodzi...”

Przychodzą wprawdzie nowi dyry-

nali, a na spotkaniach coraz częściej można było usłyszeć słowa, że śpiewactwo w Mostach nie może zaniknąć... Trzeba jednak było przejść od słów do czynów - w 1974 odradza się jako pierwszy pod nazwą „Przełęcz” chór żeński, a pałeczka dyrygencka przejmie go Halina Niedoba. I tak już pozostało - od 1974 roku zespół występuje na każdym „Gorolskim Święcie”, na przeglądach chórów organizowanych przez Zrzesze-

▲ Obchodzący w tym roku 45-lecie chór mieszany „Przełęcz” często koncertuje w mosteckim kościele pw. św. Jadwigi. Fot. z archiwum zespołu

któremu najbardziej podobały się w naszym wykonaniu pieśni ludowe w opracowaniu Eugeniusza Fierli, oraz solistka Maryla Jęzowicz (wypytana na wyjazd do Pragi z Jabłonkowa), bardzo wysoko ocenili nasz chór - zdobyliśmy honorowe wyróżnienie. Niestety, w rok później Józef Mazur zachorował i w czerwcu 1956 roku odchodzi...”

W październiku 1956 roku przychodzi do „Przełęcz” dyrygent Józef Firla. Pod jego kierownictwem chór organizuje jeden koncert, a w 1958 także J. Firla łączy się z chórem. Rozpoczyna się pierwszy okres stagnacji, który trwa do marca 1959 roku, gdy dyrygentem zostaje Karol Wronka.

„To był jeden z najświetniejszych okresów” - słuje opinię Halina Niedoba. „Już w lipcu występujemy na pierwszym koncercie, w dodatku z dużym ambitejsem niż w samych początkach repertuaru. Rozpoczyna się też współpraca z Adamem Wawroszem.

genci, ale - zdaniem chórzystów - są oni wyraźnie słabsi od poprzednika, nikt z nich nie zagrzewał też w Mostach dobrej muzyki. Odchodził też coraz więcej chórzystów, a każdy z rezygnujących ze śpiewania mówi, że praca w chórze już go nie satysfakcjonuje... Działalność chóru ustała, pracują właściwie tylko małe zespoły, powstałe za czasów Wronki, przede wszystkim trio żeńskie w składzie Lidia Kocera oraz Wanda i Halina Niedoba. „Współpracowaliśmy głównie z jabłonkowskim „Gorolem” - leciałyśmy na każde zawołanie Jury spod Grónia, bo to był święty człowiek...” - śmieje się pani Halina. - „Poza tym były też występy z „Olzą”, z którą wyjechałyśmy nawet na festiwal do Reszowa, „Torka” Adama Wawrosza... Trio nasze pracowało zresztą do niedawna - śpiewaliśmy długo z naszymi mosteckimi „Gorolami”.

Przez cały długi okres stagnacji dawni chórzyci spotykali się, wspomi-

nie Śpiewaczo-Muryczne, Festiwalach PZKO... W 1983 r. pozardrościli „babkom” ich śpiewania „chłopi” - odradza się wreszcie cały chór mieszany. W rok później chór w Cz. Cieszyńcu zajął 2. miejsce na przeglądzie chórów PZKO-wskich.

„Moja idea, przelecieć koloną 25 lat, nie wzięła się z nieba... I prawie przez cały czas byłam Haliną” - mówi „przełęcz”, bo jeden sezon, w latach 1997-98, gdy Halinka wyjechała do córki do Stanów Zjednoczonych, prowadził „Przełęcz” nasz sprawdzony przyjaciel, Alojzy Kaleta” - wyjaśnia W. Wawrosz. - „Wzobaciliśmy z bełmem lat swój repertuar o pieśni religijnej i koledy, „Miszę wielkanocną” Stanisława Boguni, występujemy na różnych festiwalach, w kościołach, nagraliśmy udaną kasę z kolędami... Organizujemy też wiele koncertów u siebie, w tym także tematycznych, jak np. ten z okazji Roku Kultury Ludowej czy w grudniu ub. roku z okazji Roku Mickiewiczowskiego. Nie zabrakło też występów zagranicznych, głównie w Polsce, ale w r.

1998 śpiewaliśmy też na Wielkanoc w Widnie...”

„Co nie oznacza, że nie mamy problemów”. „Dodaję jednak do wszystkich o brak narybku - mniej jest problemów z dziećmi, bo te zawsze chętniej garmą się do śpiewu, ale brakuje chłopów. Można to częściowo zrozumieć, gdyż młodzież dojeżdża do szkół średnich do Cz. Cieszyńska, Trzycina, później na studia wyższe - nie ma więc czasu. Poza tym bardziej garmą się młodzi do zespołów tanecznych... Pomimo wszystko jednak nie jest tak źle - średnia wieku w chórze wynosi ok. 50 lat. Najmłodszymi chórzystką ma 20 lat, najstarszy chórzysta - 72. Wśród tenorów tylko dwaj panowie przekroczyli sześćdziesiątkę... Ale co będzie za kilka lat?...”

Obecnie jednak, w roku jubileuszowym, trzyma się „Przełęcz” bardzo dobrze. Rozpoczął rok jubileuszowy wspomniany już koncert mickiewiczowski, w czerwcu wziął chór udział w „Trojku Śląskim” w Katowicach, występował w „Mszy Wielkanocną” Boguni w kościołach w Jaworzynie i Czeskim Cieszyńcu, na „Gorolskim Święcie”, na „Dożynkach Śląskich” w Gutach, na tradycyjnym spotkaniu Mostów i słowackiego Świerczynowa, mosteczanie mogli go podziwiać w swoim kościele parafialnym pw. św. Jadwigi podczas Świąt Wielkanocnych i odpustu św. Jadwigi, w ślubach chórzystek... Przed dwoma tygodniami reprezentowała „Przełęcz” Zaozle w Bielsku-Białej na festiwalu „Gaude Cantem”...

„Mamy też ambitne plany - zorganizujemy ponownie koncert kolęd w naszym i okolicznych kościołach, na pewno zaś śpiewamy w przyszłym roku na Festiwalu PZKO w Trzycy, na pewno będą koncerty na Zaozli, może i zagranicę” - mówi H. Niedoba. „Obecnie jednak żyjemy koncertem jubileuszowym. Rozpocznie się on w Domu PZKO o godz. 15.30 i potrwa ok. 3 godzin. Bo wiadomo - śpiewajmy także goście z Ustronia, a i nasz program będzie bogaty: „Mysł”, że każdy znajdzie w nim coś dla siebie...”

Wspominamy jeszcze tych, bez których „Przełęcz” by nie było. Nie tylko takich pierwszych dyrygentów i kierowników, ale i solistów - dawniejszych, jak np. Lidie Kocera, czy obecnych - Elwirę Zwyrtkę, Władysława Czepca, Krystynę Szotkowską-Kowalczyk - skrzypaczkę czy towarzyszących chórowi na organach Erwina Muchę... Pada też nazwisko Krystyny Pyszko z Nawasy, która od wielu lat akompaniuje „Przełęcz” na fortepianie, czy konferansjerki Urzuli Crudek. Na pewno spotkamy się z nimi za tydzień na koncercie...

JACEK SIKORA

ZIMĄ NALEŻY JEŹDZIĆ TAK, JAKBY HAMULCÓW W OGÓLE NIE BYŁO

Przygotowanie samochodu na zimę dla wytrawnego kierowcy czy długiegoletniego właściciela pojazdu na czterech kółkach jest sprawą rutynową. Wymiana płynu w chłodnicy, w opryskiwaczach albo zmiana ogumienia to czynności, które - mimo że nadwerężają naszą kieszeń - nie wymagają zbyt wiele wysiłku. Niemniej, jak tylko listopad zapuka do drzwi, należy o nich pamiętać...

Jak zapobiegać nieprzyjemnym zwirowaniom na jezdni, związanym z nagłym ochłodzeniem, starym wygom przypomina, a zótdzobom radni nauczyciel nauk jazdy Karol Mrózek z Suchej Górnej.

„Zimą warunkiem bezpiecznej jazdy jest przede wszystkim odpowiednie ogumienie, czyli opony zimowe. Dawno różniły się one od letnich grubością rowków bieżnika. Dzisiaj jest inaczej. Bieżnik opon zimowych produkuje się z tanej - lapiadamie umyjac - bardziej miękkiej gumy, która w niskich temperaturach (poniżej +5 st. C) zapewnia lepszą przyczepność niż guma twarda opony letniej. Nie zalecam też stosowania opon uniwersalnych. Na mokrej jezdni spisuja się wprawdzie lepiej od opon letnich, niemniej na jezdni żalniczonej lub zlodowaczonej nie spełniają swego zadania. Ponadto zimą należy wyjątkowo ściśle dotrzymywać w opozach przepisanego ciśnienia. Twierdzenie, że spłaszczona opona ochronia na od podlizgu, jest niesety tylko mitem.

Każde odchylenie zarówno „in plus”, jak i „in minus” zmniejsza bowiem przyczepność...”

■ Kupno kompletu opon nie jest jednak sprawą tanią. Jeżeli nie chcemy rezygnować z zimowego jeżdżenia, ani nie spłukać się przy okazji z ostatnich folij, ogumienie podob-

z ogumienia zimowego zwłaszcza wtedy, gdy wybieramy się w góry - niekiedy w Alpy, bo nawet w Beskidach mogą na nas czekać śnieżne niespodzianki. Wówczas dobrze jest wyposażać się dodatkowo w łańcuchy, łańc. topatę oraz worek z piaskiem. Ponadto podczas dłuższej podróży w hamulce. Ważne jest, żeby hamulce od-

prawy zawsze należy mieć w zbiorniku pod dostatkim paliwa na wypadek, że np. utknijemy gdzieś w korku, a dla utrzymania w samochodzie ciepła, nie będziemy chcieli wyłączać silnika.

Kolejna rzecz, którą należy sprawdzić, zanim spadnie pierwszy śnieg, to hamulce. Ważne jest, żeby hamulce od-

działywały z taką samą siłą na wszystkich kołach. Hamowanie nierównomierne - prawostronne lub lewostronne - na oblodzonej jezdni może stać się przyczyną podlizgu. Hamulce zatem należy mieć w absolutnym porządku, ale zimą jeździć tak, jakby ich w ogóle nie było...”

■ Jakiego pejska może nam jeszcze spłatać samochód nieprzygotowany na pierwsze mrozy?

„Nie ma chyba kierowcy, który nie wiedziałby, że należy wymienić zwykły płyn w chłodnicy na mrozooporny. Niemniej w listopadzie, gdy mróz złapie na dobre, wystarczy przejechać kilkunastokilometrowy odcinek między Karwiną a Hawerzowem, żeby zauważyć na poboczu od razu kilku kierowców „stopiatek” lub „stodwuziestek” krzątających się koło swojej mocno parującej lłody. U tego typu aut właśnie bardziej niż u innych daje się we znaki mało zagęszczony mrozooporny płyn chłodniczy, co wynika ze stosunkowo długiej drogi, jaką musi on przebyć od chłodnicy (z przodu) do silnika (z tyłu)”

■ Czuły na mróz jest też akumulator...

„Dla tego radzę spisać na straty taki egzemplarz, który już latem zaczynał sprawiać kłopoty. W zimie problemy będą się jeszcze potęgować. Zamiast przemocowywać w ciepłej kuchni małego sprawnego już staruszka, radzę lepiej kupić akumulator nowy”

BEATA SCHÖNWALD

Mit spłaszczonych opon

no wystarczy zmienić tylko na dwóch kołach...

„To prawda, choć oczywiście idealnym są wszystkie cztery opony zimowe. Zwłaszcza u samochodów z napędem w tył, czyli m.in. u nadal popularnych na naszych drogach Skod 105 i 120. Właściciele tych aut często popełniają ten bład, że ogumienie zimowe dają tylko na os tylną, napędzaną, natomiast z przodu na os sterowanej pozostawiają opony letnie. W rezultacie, lekki przód samochodu nie trzyma się zlodowaczonej jezdni. U samochodów z napędem w przodzie nie ma takiego problemu. Zimowe opony na przedniej - napędzanej czy sterowanej osi - gwarantują bezpieczną jazdę”

■ Nie trzeba się więc obawiać mandatu za korzystanie zimą z opon letnich?

„Taki przepis na razie nie istnieje, niemniej dla własnego bezpieczeństwa oraz własnej wygody warto korzystać

▲ Zimą na kierowców czeka niejedna niespodzianka. Fot. archiwum „GL” - WIESŁAW PRZECZEK

PLOTKI

▲ Zie się prowadzi grupie Genesis z nowym wokalistą. Rayem Winem...

▲ Kevin Sorbo, niezwykle przystojny odwróca roli Herkulesa, miał ostatnio kłopoty z ramieniem...

▲ Woody Allen kupił wymarzonego posiadłość. 5-piętrowy dom w sercu Nowego Jorku...

▲ Z krótkiej sondy typu „pytanie-odpowiedź”: kłóci obiektom był Antonio Bandera...

RADY

Co powinna jeść karmiąca matka?

Pożywienie karmiącej matki powinno być świeże, zdrowe i urozmaicone. Musi zawierać odpowiednią ilość białek...

Wbrew powszechnej opinii nie należy pić zbyt dużo mleka krowiego, bo może powodować u dziecka uczulenia...

Z PATELNI I GARÓW KUCHMISTRZA JANUSZA (77)

Necówka weselna

Składniki: 40 dag łopatki wieprzowej bez kości, 40 dag boczkowi wieprzowego bez kości...

Z łopatki wykrojony pasek o rozmiarach 2x2 cm o długości ok. 20 cm. Resztę łopatki wraz z boczkami, obraną cebulą i czosnkiem przepuścić przez maszynkę do mielenia...

Necówkę możemy podawać na gorąco - z ziemniakami i kapuszą zasmażaną lub na zimno jako dodatek do zimnej płyty.

O UZUPEŁNIENIE JEGO ZASOBÓW POWINNE ZADBAĆ KOBIETY W CIĄŻY I KARMIAJĄCE

Gdy zaczyna brakować chromu

Od dawna wiadomo, że ludzie mający ciągły kontakt z chromem są narażeni na choroby płuc, oskrzeli. Okazuje się jednak, że pewne ilości tego pierwiastka są nam potrzebne.

Chrom, podobnie jak inne pierwiastki (tzw. mikro- i makroelementy), wchodzi w skład naszego ciała. I choć występuje w niewielkiej ilości (od 0,5 do 1,5 miligramu u dorosłego człowieka...

Do czego jest nam potrzebny? Badania wykazały, że pierwiastek ten współdziała z insuliną - hormonem biorącym udział w przetwarzaniu cukrów...

...a także ułatwia jej przenikanie do wnętrza komórek. Reguluje (także wspólnie z insuliną) stężenie tłuszczów we krwi. Prawidłowy poziom chromu w organizmie chroni nas przed chorobami naczyniowo-sercowymi...

Jaka jest niezbędna dzienna dawka? Zależy ona od wieku. Dorosły człowiek powinien dostarczyć organizmowi ok. 150 mcg (mikrogramów) chromu dziennie...

BOGACTWO SKŁADNIKÓW TŁUMACZY JEGO ZALETY JAKO ŚRODKA LECZNICZEGO

Aloesowe specyfiki

Na świecie istnieje około trzystu gatunków aloesu. Tylko piętnaście z nich ma właściwości lecznicze. Jednym z najczęściej stosowanych w medycynie naturalnej i kosmetyce jest aloes pospolity (Aloe vera).

Skład chemiczny aloesu jest bardzo urozmaicony. Roślina ta zawiera dużą ilość minerałów (aluminium, bor, brom, wapń, żelazo, magnez, fosfor, sód, potas) witamin (A, B, C, E), aminokwasów i enzymów.

Aloesowy kompres. Odcinamy dolne liście aloesu (są one najbardziej dojrzałe i zawierają najwięcej mięsistej, chłującej czekajki, aż wypłynie z nich żółtawy sok. Jest on bowiem trujący i mógłby podrażnić skórę. Liść rozcinamy wzdłuż i wyciskamy delikatnie zeskrobujemy mięszkę. Nakładamy go na chore, wcześniej zdezynfekowane miejsce...

Sposób na katar. Aloes świetnie sprawdza się w leczeniu nieżytu nosa (kataru). Aby pokonać tę uciążliwą dolegliwość, przygotuj: - aloesowy syrop. Mięszkę z 3 liści kroimy w kostkę, myjemy, zjawiamy w delikatną gazową ściereczkę i wyciskamy z niego sok. Dodajemy do niego 0,5

litra wody i gotujemy na wolnym ogniu ok. 1 godz. Przecedzamy i słodzimy 2 łyżeczkami miodu. Ponownie gotujemy przez ok. 20 min. Pijemy rano i wieczorem po 1 łyżce.

Kosmetyczny specyfik. Pielęgnacja całego ciała preparatami z wyciągami z aloesu sprawi, że skóra będzie nie tylko doskonale nawilżona, ale także dobrze żywyżona. Sok z aloesu łatwo się wchłania i dociera do głębokich warstw skóry, reguluje i podtrzymuje naturalną kwasowość skóry.

Maseczka piękności. Zmiksowane owoce lub warzywa, np. banany, pomidory czy ogórki, wymieszaj (w równych proporcjach) z mięszkiem aloesu. Nałóż maseczkę na twarz i pozostaw na ok. 20 min., aż do wyschnięcia. Zmyj maseczkę wodą z dodatkiem soku z aloesu.

Gotowe preparaty. Jeśli nie masz w domu aloesu i nie możesz wykorzystać jego właściwości za pomocą domowych sposobów, skorzystaj z gotowych specyfików. Można je kupić w sklepach zielarskich i aptekach. Niektóre z nich przeznaczone są do stosowania zewnętrznego (maści, kremy) i wewnętrzne (soki, nalewki, syropy).

DOM I STYL

Barwy ciepła i nostalgii

Kolorystyczna gama jesieni jest wyjątkowo bogata w odcienie. To ich niezwykła ilość sprawia, że jesienne pejzaże są tak harmonijne, pozbawione ostrych kontrastów, charakterystycznych na przykład dla zimy. Na tonowaniu i stopniowaniu barw budowane są specyficzne klimaty jesieni.

Suche, jesienne bukiety są stałym i nieodmiennie efektywnym elementem w wielu mieszkaniach. Ale jesień składa

tak bogatą ofertę, że warto zwrócić z niej w znaczenie większą uwagę. Obicia, poduchy, zasłony, tkaniny, kołnierzyki, szalik, ubrania w kolorach fantazyjnie kontrastujących z wszystkimi odcieniami jesieni...

Wybierając wyłącznie typowe kolory jesieni, przypatrzyć sobie szerszy trawnik, bylin i owoców wazonów wewnątrz wyliczone, spójności, najlepiej do odpowiednio i miernie pełne nostalgii.

Gdy użyjemy tylko miodu, gorących, nasyconych odcieni, będzie pełne ciepła, ale miodu nie wad w nim niepokój, spowodowany jego soką „temperaturą” barw. Dlatego wprowadzając kolory jesieni do naszego mieszkania, nie trzymajmy się sztywno wyliczonego koloru, ale tylko do

SYNTEZA KRZYŻÓWKI

Dziś proponujemy naszym Czytelnikom zamianę ról. Zamiast rozwiązywania krzyżówek zapraszamy do ułożenia krzyżówki. Oto zestaw specjalnie dobranych wyrazów, z których można właśnie ułożyć krzyżówkę, i to nawet z rozwiązaniem dodatkowym. Dla ułatwienia rozwiązania tego zadania wpisaliśmy jeden wyraz - PARASOL - już na właściwe miejsce.

Wyrazy 6-literowe: ANGOLA, BARTEK, CILUBA, CŁASZA, DEBISZ, DYPŁOM, ETALAŻ (wysława), GRYSIK, HMEER (zakoła jeziora IJsselmeer w Holandii), KAZIMO, KAGADU, KALISZ, KĘPOZA, KOLANA, LUKASE, MOSKWA, POSTÓW, REBAPY, RUMIAK, ZAPORA, ZEMSTA.

Wyrazy 7-literowe: EMBOLIA, RELIGIA, SAMOTOK, WSTRZĄS, ZAJABEK.

Wyrazy 8-literowe: ARABISTA, GALUBKA, NAZWISKO, OPERATOR.

Wyrazy 9-literowe: ABSOLWENT, ZAKAMAREK.

Jeden spośród Czytelników, który przelał pod adresem redakcji rozwiązanie dodatkowe syntezy krzyżówki, otrzyma nagrodę książkową. Termin nadsyłania rozwiązań upływa z dniem 16 listopada br.

PRAWIDŁOWE ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 120 NR „GL” Z DNIA 16. 10. 1999.

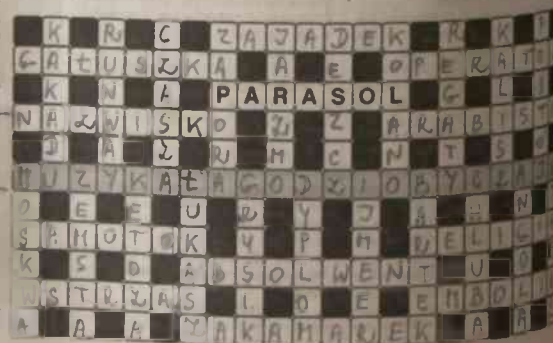
„Nie narzucaj światu swojego formu”.

Nagrodę-książkę wylosowała Jolanta Dedkova z Morawicy Krumłowa.

PRAWIDŁOWE ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 123 NR „GL” Z DNIA 23. 10. 1999.

„Serce pewny prorok, niech nie myli”.

Nagrodę-książkę wylosowała Barbara Hławiczka z Trzycia Główna.

JANUSZ KRZYWON

kronika rodzinna

Dnia 6. 11. 1999 obchodzą swoją 45. rocznicę ślubu nasi bratani HELENA I WLADYSŁAW BADUROWIE z Odrzychowic. Z tej okazji wiele łaski Bożej, dużo zdrowia, szczęścia i pomyślności na dalsze wspólne lata życzą córka z mężem, syn, synowa i wnucy. OL-252

„Upływa szybko życie, jak potok płynie w dal”. Dnia 7. 11. 1999 mija 40 lat, kiedy ślubowali sobie wieść małżeńską państwo DANIELA I JERZY KAIZAROWIE z Karwiny-N. Miasta. Dużo radości z dzieci, pociechy z wnuka oraz błogosławieństwa Bożego na dalsze lata życzą Sylwia, Broniek, Janika z mężem i wnuk Dawid. RK/077

„Upływa szybko życie, jak potok płynie czas”. Dnia 8. 11. 1999 obchodzą znaczny jubileusz 75. urodziny pani EWA NIEDOBOWA zamieszkała w Jabłonkowie-Łomnej Mięjskiej. Drogiej Mamusi, Babci, Prababci wszystkiego najlepszego, szczęścia, zdrowia i błogosławieństwa Bożego życzą córki i syn z rodzinami. OL-245

Dnia 10. 11. obchodzą swoje 75. urodziny nasz Drogi Ojciec i Dziadek pan WLADYSŁAW SUCHANEK ze Stonawy. Z tej okazji najserdeczniej- szego życzenia zdrowia, szczęścia składa córka z rodziną. OL-257

Dnia 8. 11. 1999 obchodzą swoje 70. urodziny pani WANDA MICZOWA z Trzyńca. Z tej okazji najserdeczniej- szego życzenia zdrowia, szczęścia i pomyślności składają synowie Jan i Kazimierz z rodzinami. OL-234

kina

ORLOWA - Wszędzieświat: Asterix i Obelix (6, 7, 8, godz. 17.45), Lola biega o życie (6, 7, godz. 20.00), Zakochały Shakespeare (8, godz. 20.00), KARWINA - Reflex: Uniwersalny żołnierz: Ramonowie w akcji (6, 7, 8, godz. 17.00, 20.00), Ek. Niepocalowana (6, 7, godz. 19.00), Centrum: Legenda o Mulan (6, 7, 8, godz. 15.30), Wing Commander (6, 7, 8, godz. 17.45), Melancholijny kurczak (6, 7, 8, godz. 20.00), Bajka o czarzyci i Kasi (7, godz. 14.00), HAWIERZÓW - Centrum „Pelikny” (6, 7, 8, godz. 15.30), Instynkt (6, 7, 8, godz. 17.45, 20.00), Koniec czarodziejki Ulahy (7, godz. 14.00), Świt, Mumia (6, 7, 8, godz. 17.45, 20.00), Życie chrześcija (6, 7, 8, godz. 15.30), CZ. CIESZYŃ - Central: Wielki taniec (6, 7, 8, godz. 16.15, 18.30), Kanarek (8, godz. 16.15, 18.30), TRZYŃCIE - Kosmos: Asterix i Obelix (6, 7, godz. 17.30, 20.00), Wszystko rozstrzygnięte dziś (8, godz. 17.30, 20.00).

wystawy

DK TRZYŃCIE - galeria Chagal: Do 7. 12. wystawa „Władimir Neuwirt - obrazy”

co, gdzie, kiedy

STOWARZYSZENIE ELEKTRONIKÓW POLSKICH w RC - zaprasza na spotkanie członkowie w piątek 12. 11. o godz. 16.00 w Cz. Cieszyń, ul. Stefanika 8 (1. piętro). Członkowie mogą na spotkaniu uregulować opłaty członkowskie za 1999 rok. MOSTY Ł. JABŁONKOWA - Chór mieszany „Przełęcz” zaprasza w sobotę 13. 11. o godz. 15.30 do Domu PZKO na koncert jubileuszowy z okazji 45-lecia istnienia zespołu oraz 25-lecia pracy dyrygenckiej Haliny Niedoba. W programie wystąpi m. in. Ewtrada Ludowa „Czantoria” z Ustronia. KARWINA-RAJ - Klub Seniora zaprasza w środę 10. 11. o godz. 16.00

GŁOS LUDU

Wydawca: Głos Ludu w Republice Czeskiej • W Wydawnictwie „Głos”, ul. Hławná 3, Cz. Cieszyń, wydaje Rada Polaków w RC przy wsparciu finansowym Rządu RC • Redaguje kolegium • Redaktor naczelny: Władysław Bilko, zastępcy red. naczelnego: Henryk Białmar, Bogusław Krzyżanek • Adres redakcji: 709 29 Ostrawa, P.O. Box 29 • Działanie w Cz. Cieszyń od dnia 7.30-15.30 w Oddziale Literacko-Pedagogicznej Biblioteki Regionalnej w Karwinie-Przyrzeczku (na rynku) w godzinach otwarcia, w dni powszednie w godz. od 8.00 do 16.00 w biurze firmy AD SERVIS, ul. Situháňská 18, Cz. Cieszyń • Pięno wychodzi w tygodniu, czwartki i soboty • Kolportaż: SmS, s.a., Ostrawa • Skład komputerowy „Głos Ludu” Ostrawa • Druk: TIP - drukarnia periodyków Ostrawa, s.a. • Reklamodawca i zdajeć nie zamówionych redakcja nie zwraca, zastrzega sobie również prawo dokonywania skróćów, adużacji, przearadagowywania tekstów i zmiany tytułów materiałów. Nr indeksu 42501, ISSN 1212-4222.

„Wszystko przemienie, żal i cierpienie, zostanie tylko miłe wspomnienie”. Dnia 3. 11. 1999 mija pierwsza rocznica śmierci naszego Kochanego Męża, Ojca i Dziadka śp. ANTONIEGO CIENCIAŁY z Trzyńca-Osówek. O chwilę wspomnień i modlitwę proszą najbliżsi. OL-256

„Mijają lata, nikną marzenia, a pozostają tylko wspomnienia...” Minęła pierwsza rocznica zgonu śp. ANTONIEGO CIENCIAŁY z Trzyńca II-Osówek. Ze smutkiem w sercu wspominają syn Jerzy z rodziną. AD-213

Dnia 8. 11. mija 1. bolesna rocznica śmierci śp. ZOFII FEBEROWEJ z Suchej Górnjej. O chwilę cichych wspomnień i modlitwę proszą najbliżsi. B-181

„Mijają lata, pozostają żal i smutne wspomnienia”. Dnia 9. 11. 1999 mija 4. rocznica śmierci naszego Drogiego śp. KAROLA SCHIMKE z Hawierzowa. O chwilę wspomnień proszą żona i syn z rodziną. OL-246

Dnia 6. 11. 1999 mija 20. bolesna rocznica śmierci naszego Drogiego Męża, Ojca, Dziadka śp. inż. EDUARDA WACLAWIKA z Trzyńca. O chwilę wspomnień proszą żona oraz synowie z rodzinami. B-183

W głębokim żalu pogrążeni zawiadamiamy, że dnia 1. 11. 1999 zmarł w wieku 83 lat nasz Kochany śp. WLADYSŁAW HŁISNIKOWSKI były dyrektor szkoły w Cierlicku Górnym i Lesznej Dolnej, później pracownik energetyki Huty Trzyńcekiej. Pogrzeb Drogiego Zmarłego odbędzie się w poniedziałek 8 listopada 1999 o godz. 14.30 z kościoła katolickiego w Trzyńcu, Zasmucona rodzina. OL-255

z nr paszportu oraz 150.- Kč zaliczki proszę przesłać pod adresem: MŚ Przed-szkole Odrzychowice, Janina Opłutklova - 10. 11.

CIERLICKO-KOŚCIELEC - MK PZKO oraz Klub Młodych zapraszają na „zabawę andrzejkową” w sobotę 27. 11. o godz. 19.00 do Domu Polskiego im. Żwirki i Wigury. Wejściówka w cenie 50.- Kč/os. można rezerwować pod nr. tel.: 0659/34714 u Adama Przywary. W programie: tradycje andrzejkowe, zabawa dydaktyczna. W ciągu całej imprezy czynny bar „Jkar”

PROPOZYCJA PRACY i zarobku, po-czw godz. 9-12, 0659/357045. OL-248

KUPIĘ starsze instr. muzyczne i widokówki Śląska Cieszy. Tel.: 579 30, po 18.00, 0603 206678. OL-254

Spółka handlowa EQUUS spół. z o.o. Smetný 13, Czeski Cieszyń

zatrudni MENEDŻERA HANDLOWEGO

Wymagania: ■ Bardzo dobra znajomość przynajmniej 1 języka świątowego ■ Znajomość marketingu ■ Znajomość pracy z PC ■ Doświadczenie w dziale spożywczym mile widziane Oferujemy: ■ Interesującą i motywującą pracę ■ Korzystne warunki płacy ■ Możliwość samorealizacji Piśmienne zgłoszenia prosimy kierować pod wyżej wymienionym adresem w terminie do 30. 11. 1999. GL-8667

SPORT • SPORT • SPORT • SPORT

Co słysząc w regionie?

• TYLKO 4. MIEJSCE, a więc medal „kartoflany” przywiózł z 1. MŚ juniorów w karierze z Sofii zawodnik Banku Hawierzów - Jiří Junek (65 kg). W pojedynku o finał był on - zdaniem nie tylko trenera J. Hrabala z Hawierzowa - zdecydowanie lepszym zawodnikiem, lecz sędziowie wyraźnie pomogli Bułgarowi. Drużyna RC zajęła również bardzo dobre 4. miejsce. (n) • SUKCES odnieśli drużyna Junek MSK Karwina zdobywając w mistrzostwach RC, rozegranych na własnej macie, brązowy medal (za Hradcem Královým i Pragą-Wrzwowice). W pokonanym polu zostały zespoły Uh. Brodů, Dubi, Brna itd. Skład drużyny karwinijskiej, której trenerem jest Petr Rabas: Boháčova, Rabasova, Lazarzova, Vavřičkova, Póřilova i Dopřilova. Zespół Junek MSK Karwina uplasował się na 4. pozycji (I. Dubi). (jr) • RUGBYŚCI RC HAWIERZÓW, debiutujący w 1. lidze, przegrali również kolejne mecze jesiennej rundy - z Lokomotywą w Olomoucku 4:13 i z przewodniczącą tabeli - Slavią Pragą 11:31 u siebie. Na skutek tego podopieczni trenerów Kubala i Frica utrzymują się po II serii spotkań nadal na ostatnim 6. miejscu, mając w swym dorobku tylko 2 remisy, za to 8 porażek. Dziś grają oni w Brnie. (r) • SZTANGIŚCI KS HT TRZYŃCIEK wygrali również 3. rundę rozgrywek o mistrzostwo II ligi w miejscowości Przybor, uzyskując

1398,5 pkt. Sinclaira; 2. SKV Zlín - 1356,4, 3. S. Bro-Obřany - 1327,3, 4. Lonka Przybor 5, 5. Bro-Bogumín B - 1209,6 PSJ itd. Spółród trzecieć najlepší wygrypi R. Simoln (301,8 PS), J. Zaber (285,6) i Z. Mrózek (278,5). Trzecieć, wraz z wiceliderem kołowój tabeli - Zlincem, awansowali do turnieju kwalifikacyjnego o wejście (powródo) do I ligi (w styczniu 2000 roku). • II-LIGOWE piłkarski reżne Kovony Karwina, po nieznaczej porażce z przewodniczącą tabeli - Priorem Olomoucem 20:22, pokonali w 8. kolejce outsidera tabeli z Weselej 19:14, utrzymując po 2. serii spotkań miejsce w samym (rodru tabeli grupy „C”): 1. Olomouczec 14 pkt., 2. S. Poruba 12, 3. Kovona 9, 4. N. Jiczy 5 i 6. Wesele - bez punktu. - Swe loby obnizily nastomist B-drużyna meczryza HCB Karwina, która po 3. porażce, tym razem u siebie w meczu 8. kolejki z Frydkiem-Mistkiem 26:31, spadła już na 6. miejsce. A jeszcze niedawno była ona przewodniczącą II ligi... (rk) • HOKEJOWA DRUZYNA HC NIEBORY uczestniczy w rozgrywkach amatorskich (zw. Liga Orlovskiej) i po 4. kolejkach prowadzi stawkę 8 drużyn bez straty punktowej. Nieobora nie pokonala na razie zespołu NAM Orlova 5:3, Jkl Karwina 8:4, HC Szonychel 5:3 i Hawierzów Amator 4:2. Miazurzy goł strzelili: Pivko - 6, Madjea - 4, Miazur i Rouk - po 3. (th) • EDWARD LASOTA, wychowanek trzynieckiego futbolu, wrócił do kraju z włoskiej Reggiany, tam spadła z II do III ligi (tam nie mogą grać obco krajowcy). Były kadrowiec RC trenuje na razie w Trzyńcu, gdzie buduje dom rodzinny i decyduje się, co dalej z sobą karierą. • NIE WIEDZIE SIĘ koszykarzom pow. karwinijskim w mistrzostwach obwodu. Po 5. kolejkach zamykają oni tabelę: 8. BK Bogumín, 9. B. ACS Karwina (po 6 pkt.), 10. BK Hawierzów (5 pkt., ale 1 mecz mniej rozegrany) i 11. odmołozony Sj Cz. Cieszyń (5 porażek). -am-

OFERTA NA WIKEND

• ŚLĄKÓWKA: Hawierzów - Technika Pragá. I liga mężczyzn - dziś o godz. 17 w hali Średniej Szkoły Elektrotechnicznej. (n) • PIŁKA NOŻNA (jesienne ostatki) • II LIGA: WB F-M - Trzynieć (dziś o godz. 14) i FC Karwina - Ratkowitz (jutro o godz. 14). DWIZJIA - dziś o godz. 14; N. Jiczy - Dřezdnovoz, Kromozryz - Obrachice, Mglušův - FC Karwina B itd. (mbkpi) • HOKEJBALL: HCB Karwina - Hodonin i SK Bro. Ekstraliga meczryza - dziś o godz. 10 i 14 przy Technikum Maszynowym (r) • HOKEJ: KS Karwina - Opawa. Liga kobiet - dziś o godz. 14. O mekpiam koleje piżeszany w innym meczu. (rk) • ŚLIZGAWKA, HAWIERZÓW: niedzielna godz. 14.00-15.40 i 17.00-18.40. TRZYŃCIE: niedzielna godz. 16.00-17.30. ORLOWA: poniedziałek godz. 9.30-12.00. W KARWINSKIEJ HALI sezon dla amatorów tyrow rozpocznie się w sobotę 13 bm. (n) • PONADO: transferki stowoli Banka Hawierzów rozegrają dziś w Budapeszcie spotkanie 1/8 finału Pucharu ETTU z niemieckim Malvern, zaś jutro zmierzą się z tą samą drużyną (swawsem) o punkty superligi, podobnie jak w wtorek 9 bm. z liderem tej rozgrywek - SVS Niederosterreich z Austrii, natomiast piągnopłaski Hawierzów rozegrą superligowe mecze z Linzu (8.) i Duu. Stredze (9. 11.). Ekstraligowi piłkarze reżni Karwiny grają dziś o godz. 14.30 w Dukli w Pradze; II-ligowcy HCB - jutro o 16 w Olomouczu; Northallied Pegraru Hawierzów zmierzą się dziś i jutro na wyjeździe z Hawl. Brodem oraz Broem itd. (boz)

▲ NAGRODY 45. SPORTK: III - 26 426 Kč (21), IV - 609 Kč (1215), V - 92 Kč (26 738), VI LOSOWANIE: I - 308 307 Kč (1), III - 22 198 Kč (25), IV - 398 Kč (1858), V - 69 Kč (35 409), SZANSKA: I - 921 025 Kč (1), II - bez nagród, III - 10 000 Kč (13), IV - 1000 Kč (120), V - 100 Kč (1115). (Bez gwarancji)

SPORT POLSKI • SPORT POLSKI • SPORT POLSKI

• PUCHAR UEFA (rewizowane mecze 2. rundy): Amica Wroclń - Ad. Madryt 1:4 (1:2), Brnka: 34. Jackiewicz (na 1:1) - 30. Hasselbink, 44. Capdevila, 52. Baraja, 84. Correa, Wzdów 6000. Pierwszy mecz 0:1 - awansuje Atletica, Legia W-w - Udinese 1:1 (1:1); 11. Czerezwacze - 41. Sosa. Widów 12 tys. Pierwsze spotkanie 0:1 (brunski też strzelił Sosa) - awans Włochów. Tak więc wszystkie 3 polskie drużyny (wzależniej Widzew z Monakiem) odpadły z rozgrywek. • NA SZERMIERCZYCH MŚ w Seulu najdalej z polskich sportowców zaszed R. Anu-dziak, odpadając w 3. rundzie. Natomiast szablina M. Sobala przegrał w 1/8 finału. • PIŁKA REŻNA - LIGA MISTRZRYŃ: Montex Lublin - Dunajferr 5:9 29:26 w 1. meczu grupy B (Węgierki są aktualnymi zdobywcami Pucharu i Superpucharu Euro-py). LM meczryzn: Iskra Kielce - Celje Provan-za Laslo (Słowenia) 25:30 (spotkanie przybr.) PZP KOBIECI: Kras Zagrzeb - Stal Elblag 27:24 (pierwszy mecz - również w Zagrzebiu - wygra-ly Polki tylko 29:28 i odpadły z rozgrywek). PUCHAR MIAST: Amsterdam Voelwijckers (BEL) - Zagłębie Lubin 19:23 (1 mecz 1/8 finału). • BIEG GÓRSKI w Czechach: 1. Mir Vitek (RC), 3. Piotr Uciechowski, 5. Maran Jablonkowiec (obaj Polacy). • EUROLIGA KOSZYKAREK: Dyn. Moskwa - Polpharma Gdynia 75:61 (6. kolejka). Puchar Ronchetti: Color Cap Rybnik - Zaporze 47:40, USK Pragá - Wisła Kraków 55:67. Po-

char Saporty wylosowali: Pruszków - Skopje (Mac.) 84:41, Śląsk Wrocław - Norrköping 93:63, Puchar Korona: Kuovola (Fin.) - Rada Si. 65:71, Kazda - Bobry Bytom 71:66 i Arwil Włocławek - Penezvez (Litwa) 85:54. • ARTUR WICHNIARSKI, napastnik reprezentacji piłkarskiej Polski, przeszedł za kwotę 3 mln DEM z Widzewa Łódź do 15. drużyny Bundesligi - Arminii Bielefeld, by poprawić mierną skuteczność strzałową zespołu, który w 10 meczach zdobył tylko 10 punktów i strzelił za-łądnie 8 gołów (najmniej z wszystkich 18 zespo-łów). • W 17 ZŁOTYCH MEDALI zdobył już w br. polscy juniozy w mistrzostwach świata i Europy. Niekłórzy, jak np. Agata Wróbel i Szymon Kolecki (oboje podnoszące ciężarów), odnotoili już dwuosobowy wórod seniorów • SUWOSOBOWA ZAŁOGA BALONU „Priór” z Leszna, Zbigniew Jagodzicy i Piotr Górný, pobila rekord w zwyciężeniu lotu - 7036 m. • NAZWISKO SELEKCJONERA piłkarskiej reprezentacji Polski, który od 1. 1. 2000 roku zajmie miejsce Janusza Wójcika, zostanie prawdopodobnie ogłoszone między 20 a 30 listopada (jeżo żadnym będzie zapewnienie drużynie narodowej awansu do finałów MŚ 2002. Wórod kandydatów wymieniano są m. in.: Jerzy Engel, Edward Leszna, Władysław Smuda, ale i Niemiec Sepp Pionek, Rumun Anghel Codreanu oraz. Dułan Uthin (były szkoleniowiec kadry RC). Opr. EF

CZESKI PROGRAM TELEWIZYJNY

SOBOTA 6 LISTOPADA

- TC 1:**
5.00 Sema w domu (mag.)
6.00 Nad listami telewidzów
6.10 Świat motoryzacji (mag.)
7.00 Tempo, tempo! (teleturniej)
7.30 Szczanie, otwórz się II
8.00 „Alf” (s.)
8.30 Hip, hop, hop (teleturniej)
9.00 Wiadomości dla świata
9.10 „Kolej” (s.)
9.40 „Krytyczny zycie niewolnika” (film czeski)
12.00 Wiadomości
12.05 „Tajemnica planety” (s. dok.)
12.20 Znowa „Na Vlachowce”
12.55 Nasza wieś (mag.)
13.15 Z politykami nie tańczę (pr. rozrywkowy)
14.15 „Pasażerowie na botwie” (film słowacki)
15.35 „Zmiana to życie” (s.)
16.25 „Przez Azję” (s.)
17.15 Piramida (teleturniej)
17.55 Prognoza pogody
18.00 Wiadomości
18.05 Jak wybrał się Króla uśmiechu I
18.45 Nad listami telewidzów
18.55 Losowanie „10” sześciu filmów
19.00 Wczorzyca
19.15 Wydarzenia, pogoda
19.45 Bramki, punkty, sekundy
20.00 Semafor na 40 (rozrywka)
21.35 Wiadomości
21.50 „Micki i Maude” (kom. USA)
23.35 Losowanie „10” sześciu filmów
23.50 Noc z Anielim
1.15 Wielka muzyka nocna
4.30 Klub jazzowy
5.05 Chwila z Mirosławem Horńikiem i jego przyjaciółmi
5.45 Telefony internet, czyli Z wizytą w Fouski
6.25 Mała muzyka poranna.
- TC 2:**
5.00 „Świat pracy” (s. dok.)
5.30 „Paskwił” (dok.)
6.30 „Upadek Iłars” (dok.)
7.20 Report (aktualności regionalne)
8.00 Panorama
8.30 „21” (aktualności)
9.00 Karty jryzlowe
10.35 Spokojnie z Janem Burianem
11.00 Bez limitu
11.40 Salon kina
12.10 Salo morawsko-śląski
12.40 TV Klub Niesłyszący
13.10 O zdrowiu (mag.)

- 13.25 B. Maruń „Spółdzielca” (teles.)
15.05 „Osobności stulecia” (s. dok.)
16.05 Muzka
TC 1:
7.30 Zry-fn (dla dzieci)
10.00 Obiekty
10.30 „Chalupa” (s.)
11.25 Bananowe ryki (talk show)
11.50 Kalendarium
12.00 W samo południe (publcyt.)
13.00 Wiadomości
13.05 Wskryto dla domu i ogrodu
13.40 „O zanika w podziemiu” (teat.)
14.00 Pomyśl i na swojej mody
15.05 Nad listami telewidzów
15.15 Drogę wry (mag. kulturalist.)
15.50 „Stracek” (film czeski)
17.15 Poszukiwane zagubionego czasu
17.35 Losy gwiazd
17.55 Prognoza pogody
18.00 Wiadomości
18.05 Swiatowid
18.35 Astera
18.55 Salo świętencze
18.57 Losowanie „10” sześciu filmów
19.00 Wczorzyca
19.15 Wydarzenia, pogoda
19.40 Bramki, punkty, sekundy
19.55 Losowanie zakładów Sportki
20.00 O skarb Agnieszki Cieskiej (teleturniej)
20.40 „Pisni o inoitei” (film czeski)
22.05 Wydarzyło się...
22.20 Wiadomości
22.25 Bramki, punkty, sekundy
23.20 Losowanie „10” sześciu filmów
23.35 „Nagimby syr” (film franc.)
0.15 „Dziś i Pasce” (film bryt.)
1.50 „Zalacinek” (film USA).
TC 2:
5.10 „Jeszcze raz obejrzyj ten film” (dok.)
5.40 Europa dziś
6.05 „Hale i Pace” (rozrywka, 1/7)
6.30 Piramida (teleturniej)
7.00 Protog
8.00 Panorama
8.30 „Dziesiąty wieków architektury” (s. dok.)
8.45 „Skarby świata” (s. dok.)
9.00 Poranek niedzieli
9.55 Urywek w depozycie
10.05 Klub Nieopierz
11.00 J. Kiss - B. Ruzny
11.25 „Wszystko za męszczy” (s. dok.)
12.50 Dopóki nie spawa...
13.30 Jazda (mag.)
14.00 Sudio sport
17.05 Animatek
17.25 „Cyf” (film USA, 1/2)

- WIDIELKA 7 LISTOPADA**
TC 1:
7.30 Zry-fn (dla dzieci)
10.00 Obiekty
10.30 „Chalupa” (s.)
11.25 Bananowe ryki (talk show)
11.50 Kalendarium
12.00 W samo południe (publcyt.)
13.00 Wiadomości
13.05 Wskryto dla domu i ogrodu
13.40 „O zanika w podziemiu” (teat.)
14.00 Pomyśl i na swojej mody
15.05 Nad listami telewidzów
15.15 Drogę wry (mag. kulturalist.)
15.50 „Stracek” (film czeski)
17.15 Poszukiwane zagubionego czasu
17.35 Losy gwiazd
17.55 Prognoza pogody
18.00 Wiadomości
18.05 Swiatowid
18.35 Astera
18.55 Salo świętencze
18.57 Losowanie „10” sześciu filmów
19.00 Wczorzyca
19.15 Wydarzenia, pogoda
19.40 Bramki, punkty, sekundy
19.55 Losowanie zakładów Sportki
20.00 O skarb Agnieszki Cieskiej (teleturniej)
20.40 „Pisni o inoitei” (film czeski)
22.05 Wydarzyło się...
22.20 Wiadomości
22.25 Bramki, punkty, sekundy
23.20 Losowanie „10” sześciu filmów
23.35 „Nagimby syr” (film franc.)
0.15 „Dziś i Pasce” (film bryt.)
1.50 „Zalacinek” (film USA).
TC 2:
5.10 „Jeszcze raz obejrzyj ten film” (dok.)
5.40 Europa dziś
6.05 „Hale i Pace” (rozrywka, 1/7)
6.30 Piramida (teleturniej)
7.00 Protog
8.00 Panorama
8.30 „Dziesiąty wieków architektury” (s. dok.)
8.45 „Skarby świata” (s. dok.)
9.00 Poranek niedzieli
9.55 Urywek w depozycie
10.05 Klub Nieopierz
11.00 J. Kiss - B. Ruzny
11.25 „Wszystko za męszczy” (s. dok.)
12.50 Dopóki nie spawa...
13.30 Jazda (mag.)
14.00 Sudio sport
17.05 Animatek
17.25 „Cyf” (film USA, 1/2)

- 19.15 Euronews
20.00 „Obt” (dok.)
20.30 „Za dwa dni jest A. G.”
21.00 „21” (aktualności)
21.30 „Sio fotograficzka” (dok.)
21.55 „Dziesiąty wieków architektury” (s. dok.)
21.55 Salo czeski
22.20 Salo morawsko-śląski
22.50 „Grac sercem”
23.00 Animatek
24.00 W samo południe (publcyt.)
0.55 „21” (aktualności)
1.35 Pranie quadronale.
NOVA:
7.30 „Nowy Pepek marynarz” (s. anim.)
8.00 „Straszny Komisarz” (s. anim.)
9.35 „Wolanie dzicy” (s. dok.)
10.25 „Sio fotograficzka” (dok.)
11.00 „Dziesiąty wieków architektury” (s. dok.)
11.55 „Planeta mat” (sci-f film USA)
12.00 „Dziesiąty wieków architektury” (s. dok.)
12.05 „Młody” (s. dok.)
12.10 „Sprawca” (s. dok.)
12.15 „Młody” (s. dok.)
12.20 „Sprawca” (s. dok.)
12.25 „Młody” (s. dok.)
12.30 „Sprawca” (s. dok.)
12.35 „Młody” (s. dok.)
12.40 „Sprawca” (s. dok.)
12.45 „Młody” (s. dok.)
12.50 „Sprawca” (s. dok.)
12.55 „Młody” (s. dok.)
13.00 „Sprawca” (s. dok.)
13.05 „Młody” (s. dok.)
13.10 „Sprawca” (s. dok.)
13.15 „Młody” (s. dok.)
13.20 „Sprawca” (s. dok.)
13.25 „Młody” (s. dok.)
13.30 „Sprawca” (s. dok.)
13.35 „Młody” (s. dok.)
13.40 „Sprawca” (s. dok.)
13.45 „Młody” (s. dok.)
13.50 „Sprawca” (s. dok.)
13.55 „Młody” (s. dok.)
14.00 „Sprawca” (s. dok.)
14.05 „Młody” (s. dok.)
14.10 „Sprawca” (s. dok.)
14.15 „Młody” (s. dok.)
14.20 „Sprawca” (s. dok.)
14.25 „Młody” (s. dok.)
14.30 „Sprawca” (s. dok.)
14.35 „Młody” (s. dok.)
14.40 „Sprawca” (s. dok.)
14.45 „Młody” (s. dok.)
14.50 „Sprawca” (s. dok.)
14.55 „Młody” (s. dok.)
15.00 „Sprawca” (s. dok.)
15.05 „Młody” (s. dok.)
15.10 „Sprawca” (s. dok.)
15.15 „Młody” (s. dok.)
15.20 „Sprawca” (s. dok.)
15.25 „Młody” (s. dok.)
15.30 „Sprawca” (s. dok.)
15.35 „Młody” (s. dok.)
15.40 „Sprawca” (s. dok.)
15.45 „Młody” (s. dok.)
15.50 „Sprawca” (s. dok.)
15.55 „Młody” (s. dok.)
16.00 „Sprawca” (s. dok.)
16.05 „Młody” (s. dok.)
16.10 „Sprawca” (s. dok.)
16.15 „Młody” (s. dok.)
16.20 „Sprawca” (s. dok.)
16.25 „Młody” (s. dok.)
16.30 „Sprawca” (s. dok.)
16.35 „Młody” (s. dok.)
16.40 „Sprawca” (s. dok.)
16.45 „Młody” (s. dok.)
16.50 „Sprawca” (s. dok.)
16.55 „Młody” (s. dok.)
17.00 „Sprawca” (s. dok.)
17.05 „Młody” (s. dok.)
17.10 „Sprawca” (s. dok.)
17.15 „Młody” (s. dok.)
17.20 „Sprawca” (s. dok.)
17.25 „Młody” (s. dok.)
17.30 „Sprawca” (s. dok.)
17.35 „Młody” (s. dok.)
17.40 „Sprawca” (s. dok.)
17.45 „Młody” (s. dok.)
17.50 „Sprawca” (s. dok.)
17.55 „Młody” (s. dok.)
18.00 „Sprawca” (s. dok.)
18.05 „Młody” (s. dok.)
18.10 „Sprawca” (s. dok.)
18.15 „Młody” (s. dok.)
18.20 „Sprawca” (s. dok.)
18.25 „Młody” (s. dok.)
18.30 „Sprawca” (s. dok.)
18.35 „Młody” (s. dok.)
18.40 „Sprawca” (s. dok.)
18.45 „Młody” (s. dok.)
18.50 „Sprawca” (s. dok.)
18.55 „Młody” (s. dok.)
19.00 „Sprawca” (s. dok.)
19.05 „Młody” (s. dok.)
19.10 „Sprawca” (s. dok.)
19.15 „Młody” (s. dok.)
19.20 „Sprawca” (s. dok.)
19.25 „Młody” (s. dok.)
19.30 „Sprawca” (s. dok.)
19.35 „Młody” (s. dok.)
19.40 „Sprawca” (s. dok.)
19.45 „Młody” (s. dok.)
19.50 „Sprawca” (s. dok.)
19.55 „Młody” (s. dok.)
20.00 „Sprawca” (s. dok.)
20.05 „Młody” (s. dok.)
20.10 „Sprawca” (s. dok.)
20.15 „Młody” (s. dok.)
20.20 „Sprawca” (s. dok.)
20.25 „Młody” (s. dok.)
20.30 „Sprawca” (s. dok.)
20.35 „Młody” (s. dok.)
20.40 „Sprawca” (s. dok.)
20.45 „Młody” (s. dok.)
20.50 „Sprawca” (s. dok.)
20.55 „Młody” (s. dok.)
21.00 „Sprawca” (s. dok.)
21.05 „Młody” (s. dok.)
21.10 „Sprawca” (s. dok.)
21.15 „Młody” (s. dok.)
21.20 „Sprawca” (s. dok.)
21.25 „Młody” (s. dok.)
21.30 „Sprawca” (s. dok.)
21.35 „Młody” (s. dok.)
21.40 „Sprawca” (s. dok.)
21.45 „Młody” (s. dok.)
21.50 „Sprawca” (s. dok.)
21.55 „Młody” (s. dok.)
22.00 „Sprawca” (s. dok.)
22.05 „Młody” (s. dok.)
22.10 „Sprawca” (s. dok.)
22.15 „Młody” (s. dok.)
22.20 „Sprawca” (s. dok.)
22.25 „Młody” (s. dok.)
22.30 „Sprawca” (s. dok.)
22.35 „Młody” (s. dok.)
22.40 „Sprawca” (s. dok.)
22.45 „Młody” (s. dok.)
22.50 „Sprawca” (s. dok.)
22.55 „Młody” (s. dok.)
23.00 „Sprawca” (s. dok.)
23.05 „Młody” (s. dok.)
23.10 „Sprawca” (s. dok.)
23.15 „Młody” (s. dok.)
23.20 „Sprawca” (s. dok.)
23.25 „Młody” (s. dok.)
23.30 „Sprawca” (s. dok.)
23.35 „Młody” (s. dok.)
23.40 „Sprawca” (s. dok.)
23.45 „Młody” (s. dok.)
23.50 „Sprawca” (s. dok.)
23.55 „Młody” (s. dok.)
24.00 „Sprawca” (s. dok.)
24.05 „Młody” (s. dok.)
24.10 „Sprawca” (s. dok.)
24.15 „Młody” (s. dok.)
24.20 „Sprawca” (s. dok.)
24.25 „Młody” (s. dok.)
24.30 „Sprawca” (s. dok.)
24.35 „Młody” (s. dok.)
24.40 „Sprawca” (s. dok.)
24.45 „Młody” (s. dok.)
24.50 „Sprawca” (s. dok.)
24.55 „Młody” (s. dok.)
25.00 „Sprawca” (s. dok.)
25.05 „Młody” (s. dok.)
25.10 „Sprawca” (s. dok.)
25.15 „Młody” (s. dok.)
25.20 „Sprawca” (s. dok.)
25.25 „Młody” (s. dok.)
25.30 „Sprawca” (s. dok.)
25.35 „Młody” (s. dok.)
25.40 „Sprawca” (s. dok.)
25.45 „Młody” (s. dok.)
25.50 „Sprawca” (s. dok.)
25.55 „Młody” (s. dok.)
26.00 „Sprawca” (s. dok.)
26.05 „Młody” (s. dok.)
26.10 „Sprawca” (s. dok.)
26.15 „Młody” (s. dok.)
26.20 „Sprawca” (s. dok.)
26.25 „Młody” (s. dok.)
26.30 „Sprawca” (s. dok.)
26.35 „Młody” (s. dok.)
26.40 „Sprawca” (s. dok.)
26.45 „Młody” (s. dok.)
26.50 „Sprawca” (s. dok.)
26.55 „Młody” (s. dok.)
27.00 „Sprawca” (s. dok.)
27.05 „Młody” (s. dok.)
27.10 „Sprawca” (s. dok.)
27.15 „Młody” (s. dok.)
27.20 „Sprawca” (s. dok.)
27.25 „Młody” (s. dok.)
27.30 „Sprawca” (s. dok.)
27.35 „Młody” (s. dok.)
27.40 „Sprawca” (s. dok.)
27.45 „Młody” (s. dok.)
27.50 „Sprawca” (s. dok.)
27.55 „Młody” (s. dok.)
28.00 „Sprawca” (s. dok.)
28.05 „Młody” (s. dok.)
28.10 „Sprawca” (s. dok.)
28.15 „Młody” (s. dok.)
28.20 „Sprawca” (s. dok.)
28.25 „Młody” (s. dok.)
28.30 „Sprawca” (s. dok.)
28.35 „Młody” (s. dok.)
28.40 „Sprawca” (s. dok.)
28.45 „Młody” (s. dok.)
28.50 „Sprawca” (s. dok.)
28.55 „Młody” (s. dok.)
29.00 „Sprawca” (s. dok.)
29.05 „Młody” (s. dok.)
29.10 „Sprawca” (s. dok.)
29.15 „Młody” (s. dok.)
29.20 „Sprawca” (s. dok.)
29.25 „Młody” (s. dok.)
29.30 „Sprawca” (s. dok.)
29.35 „Młody” (s. dok.)
29.40 „Sprawca” (s. dok.)
29.45 „Młody” (s. dok.)
29.50 „Sprawca” (s. dok.)
29.55 „Młody” (s. dok.)
30.00 „Sprawca” (s. dok.)
30.05 „Młody” (s. dok.)
30.10 „Sprawca” (s. dok.)
30.15 „Młody” (s. dok.)
30.20 „Sprawca” (s. dok.)
30.25 „Młody” (s. dok.)
30.30 „Sprawca” (s. dok.)
30.35 „Młody” (s. dok.)
30.40 „Sprawca” (s. dok.)
30.45 „Młody” (s. dok.)
30.50 „Sprawca” (s. dok.)
30.55 „Młody” (s. dok.)
31.00 „Sprawca” (s. dok.)
31.05 „Młody” (s. dok.)
31.10 „Sprawca” (s. dok.)
31.15 „Młody” (s. dok.)
31.20 „Sprawca” (s. dok.)
31.25 „Młody” (s. dok.)
31.30 „Sprawca” (s. dok.)
31.35 „Młody” (s. dok.)
31.40 „Sprawca” (s. dok.)
31.45 „Młody” (s. dok.)
31.50 „Sprawca” (s. dok.)
31.55 „Młody” (s. dok.)
32.00 „Sprawca” (s. dok.)
32.05 „Młody” (s. dok.)
32.10 „Sprawca” (s. dok.)
32.15 „Młody” (s. dok.)
32.20 „Sprawca” (s. dok.)
32.25 „Młody” (s. dok.)
32.30 „Sprawca” (s. dok.)
32.35 „Młody” (s. dok.)
32.40 „Sprawca” (s. dok.)
32.45 „Młody” (s. dok.)
32.50 „Sprawca” (s. dok.)
32.55 „Młody” (s. dok.)
33.00 „Sprawca” (s. dok.)
33.05 „Młody” (s. dok.)
33.10 „Sprawca” (s. dok.)
33.15 „Młody” (s. dok.)
33.20 „Sprawca” (s. dok.)
33.25 „Młody” (s. dok.)
33.30 „Sprawca” (s. dok.)
33.35 „Młody” (s. dok.)
33.40 „Sprawca” (s. dok.)
33.45 „Młody” (s. dok.)
33.50 „Sprawca” (s. dok.)
33.55 „Młody” (s. dok.)
34.00 „Sprawca” (s. dok.)
34.05 „Młody” (s. dok.)
34.10 „Sprawca” (s. dok.)
34.15 „Młody” (s. dok.)
34.20 „Sprawca” (s. dok.)
34.25 „Młody” (s. dok.)
34.30 „Sprawca” (s. dok.)
34.35 „Młody” (s. dok.)
34.40 „Sprawca” (s. dok.)
34.45 „Młody” (s. dok.)
34.50 „Sprawca” (s. dok.)
34.55 „Młody” (s. dok.)
35.00 „Sprawca” (s. dok.)
35.05 „Młody” (s. dok.)
35.10 „Sprawca” (s. dok.)
35.15 „Młody” (s. dok.)
35.20 „Sprawca” (s. dok.)
35.25 „Młody” (s. dok.)
35.30 „Sprawca” (s. dok.)
35.35 „Młody” (s. dok.)
35.40 „Sprawca” (s. dok.)
35.45 „Młody” (s. dok.)
35.50 „Sprawca” (s. dok.)
35.55 „Młody” (s. dok.)
36.00 „Sprawca” (s. dok.)
36.05 „Młody” (s. dok.)
36.10 „Sprawca” (s. dok.)
36.15 „Młody” (s. dok.)
36.20 „Sprawca” (s. dok.)
36.25 „Młody” (s. dok.)
36.30 „Sprawca” (s. dok.)
36.35 „Młody” (s. dok.)
36.40 „Sprawca” (s. dok.)
36.45 „Młody” (s. dok.)
36.50 „Sprawca” (s. dok.)
36.55 „Młody” (s. dok.)
37.00 „Sprawca” (s. dok.)
37.05 „Młody” (s. dok.)
37.10 „Sprawca” (s. dok.)
37.15 „Młody” (s. dok.)
37.20 „Sprawca” (s. dok.)
37.25 „Młody” (s. dok.)
37.30 „Sprawca” (s. dok.)
37.35 „Młody” (s. dok.)
37.40 „Sprawca” (s. dok.)
37.45 „Młody” (s. dok.)
37.50 „Sprawca” (s. dok.)
37.55 „Młody” (s. dok.)
38.00 „Sprawca” (s. dok.)
38.05 „Młody” (s. dok.)
38.10 „Sprawca” (s. dok.)
38.15 „Młody” (s. dok.)
38.20 „Sprawca” (s. dok.)
38.25 „Młody” (s. dok.)
38.30 „Sprawca” (s. dok.)
38.35 „Młody” (s. dok.)
38.40 „Sprawca” (s. dok.)
38.45 „Młody” (s. dok.)
38.50 „Sprawca” (s. dok.)
38.55 „Młody” (s. dok.)
39.00 „Sprawca” (s. dok.)
39.05 „Młody” (s. dok.)
39.10 „Sprawca” (s. dok.)
39.15 „Młody” (s. dok.)
39.20 „Sprawca” (s. dok.)
39.25 „Młody” (s. dok.)
39.30 „Sprawca” (s. dok.)
39.35 „Młody” (s. dok.)
39.40 „Sprawca” (s. dok.)
39.45 „Młody” (s. dok.)
39.50 „Sprawca” (s. dok.)
39.55 „Młody” (s. dok.)
40.00 „Sprawca” (s. dok.)
40.05 „Młody” (s. dok.)
40.10 „Sprawca” (s. dok.)
40.15 „Młody” (s. dok.)
40.20 „Sprawca” (s. dok.)
40.25 „Młody” (s. dok.)
40.30 „Sprawca” (s. dok.)
40.35 „Młody” (s. dok.)
40.40 „Sprawca” (s. dok.)
40.45 „Młody” (s. dok.)
40.50 „Sprawca” (s. dok.)
40.55 „Młody” (s. dok.)
41.00 „Sprawca” (s. dok.)
41.05 „Młody” (s. dok.)
41.10 „Sprawca” (s. dok.)
41.15 „Młody” (s. dok.)
41.20 „Sprawca” (s. dok.)
41.25 „Młody” (s. dok.)
41.30 „Sprawca” (s. dok.)
41.35 „Młody” (s. dok.)
41.40 „Sprawca” (s. dok.)
41.45 „Młody” (s. dok.)
41.50 „Sprawca” (s. dok.)
41.55 „Młody” (s. dok.)
42.00 „Sprawca” (s. dok.)
42.05 „Młody” (s. dok.)
42.10 „Sprawca” (s. dok.)
42.15 „Młody” (s. dok.)
42.20 „Sprawca” (s. dok.)
42.25 „Młody” (s. dok.)
42.30 „Sprawca” (s. dok.)
42.35 „Młody” (s. dok.)
42.40 „Sprawca” (s. dok.)
42.45 „Młody” (s. dok.)
42.50 „Sprawca” (s. dok.)
42.55 „Młody” (s. dok.)
43.00 „Sprawca” (s. dok.)
43.05 „Młody” (s. dok.)
43.10 „Sprawca” (s. dok.)
43.15 „Młody” (s. dok.)
43.20 „Sprawca” (s. dok.)
43.25 „Młody” (s. dok.)
43.30 „Sprawca” (s. dok.)
43.35 „Młody” (s. dok.)
43.40 „Sprawca” (s. dok.)
43.45 „Młody” (s. dok.)
43.50 „Sprawca” (s. dok.)
43.55 „Młody” (s. dok.)
44.00 „Sprawca” (s. dok.)
44.05 „Młody” (s. dok.)
44.10 „Sprawca” (s. dok.)
44.15 „Młody” (s. dok.)
44.20 „Sprawca” (s. dok.)
44.25 „Młody” (s. dok.)
44.30 „Sprawca” (s. dok.)
44.35 „Młody” (s. dok.)
44.40 „Sprawca” (s. dok.)
44.45 „Młody” (s. dok.)
44.50 „Sprawca” (s. dok.)
44.55 „Młody” (s. dok.)
45.00 „Sprawca” (s. dok.)
45.05 „Młody” (s. dok.)
45.10 „Sprawca” (s. dok.)
45.15 „Młody” (s. dok.)
45.20 „Sprawca” (s. dok.)
45.25 „Młody” (s. dok.)
45.30 „Sprawca” (s. dok.)
45.35 „Młody” (s. dok.)
45.40 „Sprawca” (s. dok.)
45.45 „Młody” (s. dok.)
45.50 „Sprawca” (s. dok.)
45.55 „Młody” (s. dok.)
46.00 „Sprawca” (s. dok.)
46.05 „Młody” (s. dok.)
46.10 „Sprawca” (s. dok.)
46.15 „Młody” (s. dok.)
46.20 „Sprawca” (s. dok.)
46.25 „Młody” (s. dok.)
46.30 „Sprawca” (s. dok.)
46.35 „Młody” (s. dok.)
46.40 „Sprawca” (s. dok.)
46.45 „Młody” (s. dok.)
46.50 „Sprawca” (s. dok.)
46.55 „Młody” (s. dok.)
47.00 „Sprawca” (s. dok.)
47.05 „Młody” (s. dok.)
47.10 „Sprawca” (s. dok.)
47.15 „Młody” (s. dok.)
47.20 „Sprawca” (s. dok.)
47.25 „Młody” (s. dok.)
47.30 „Sprawca” (s. dok.)
47.35 „Młody” (s. dok.)
47.40 „Sprawca” (s. dok.)
47.45 „Młody” (s. dok.)
47.50 „Sprawca” (s. dok.)
47.55 „Młody” (s. dok.)
48.00 „Sprawca” (s. dok.)
48.05 „Młody” (s. dok.)
48.10 „Sprawca” (s. dok.)
48.15 „Młody” (s. dok.)
48.20 „Sprawca” (s. dok.)
48.25 „Młody” (s. dok.)
48.30 „Sprawca” (s. dok.)
48.35 „Młody” (s. dok.)
48.40 „Sprawca” (s. dok.)
48.45 „Młody” (s. dok.)
48.50 „Sprawca” (s. dok.)
48.55 „Młody” (s. dok.)
49.00 „Sprawca” (s. dok.)
49.05 „Młody” (s. dok.)
49.10 „Sprawca” (s. dok.)
49.15 „Młody” (s. dok.)
49.20 „Sprawca” (s. dok.)
49.25 „Młody” (s. dok.)
49.30 „Sprawca” (s. dok.)
49.35 „Młody” (s. dok.)
49.40 „Sprawca” (s. dok.)
49.45 „Młody” (s. dok.)
49.50 „Sprawca” (s. dok.)
49.55 „Młody” (s. dok.)
50.00 „Sprawca” (s. dok.)
50.05 „Młody” (s. dok.)
50.10 „Sprawca” (s. dok.)
50.15 „Młody” (s. dok.)
50.20 „Sprawca” (s. dok.)
50.25 „Młody” (s. dok.)
50.30 „Sprawca” (s. dok.)
50.35 „Młody” (s. dok.)
50.40 „Sprawca” (s. dok.)
50.45 „Młody” (s. dok.)
50.50 „Sprawca” (s. dok.)
50.55 „Młody” (s. dok.)
51.00 „Sprawca” (s. dok.)
51.05 „Młody” (s. dok.)
51.10 „Sprawca” (s. dok.)
51.15 „Młody” (s. dok.)
51.20 „Sprawca” (s. dok.)
51.25 „Młody” (s. dok.)
51.30 „Sprawca” (s. dok.)
51.35 „Młody” (s. dok.)
51.40 „Sprawca” (s. dok.)
51.45 „Młody” (s. dok.)
51.50 „Sprawca” (s. dok.)
51.55 „Młody” (s. dok.)
52.00 „Sprawca” (s. dok.)
52.05 „Młody” (s. dok.)
52.10 „Sprawca” (s. dok.)
52.15 „Młody” (s. dok.)
52.20 „Sprawca” (s. dok.)
52.25 „Młody” (s. dok.)
52.30 „Sprawca” (s. dok.)
52.35 „Młody” (s. dok.)
52.40 „Sprawca” (s. dok.)
52.45 „Młody” (s. dok.)
52.50 „Sprawca” (s. dok.)
52.55 „Młody” (s. dok.)
53.00 „Sprawca” (s. dok.)
53.05 „Młody” (s. dok.)
53.10 „Sprawca” (s. dok.)
53.15 „Młody” (s. dok.)
53.20 „Sprawca” (s. dok.)
53.25 „Młody” (s. dok.)
53.30 „Sprawca” (s. dok.)
53.35 „Młody” (s. dok.)
53.40 „Sprawca” (s. dok.)
53.45 „Młody” (s. dok.)
53.50 „Sprawca” (s. dok.)
53.55 „Młody” (s. dok.)
54.00 „Sprawca” (s. dok.)
54.05 „Młody” (s. dok.)
54.10 „Sprawca” (s. dok.)
54.15 „Młody” (s. dok.)
54.20 „Sprawca” (s. dok.)
54.25 „Młody” (s. dok.)
54.30 „Sprawca” (s. dok.)
54.35 „Młody” (s. dok.)
54.40 „Sprawca” (s. dok.)
54.45 „Młody” (s. dok.)
54.50 „Sprawca” (s. dok.)
54.55 „Młody” (s. dok.)
55.00 „Sprawca” (s. dok.)
55.05 „Młody” (s. dok.)
55.10 „Sprawca” (s. dok.)
55.15 „Młody” (s. dok.)
55.20 „Sprawca” (s. dok.)<